

Foto: Scampix

Myndighedsbetjening: Har Miljøministeriet fortrudt?

I slutningen af juni 2017 bekendtgjorde miljøminister Esben Lunde Larsen, at han udliciterede ("konkurrenceudsatte") ministeriets bevilling til myndighedsbetjening. Det er områder til ca. 650 mio. kr. til forskning, analyser og rapportering på fødevarer, husdyrproduktion, veterinærområdet, natur og vand m.m. Så det blev modtaget med bestyrelse på især AU og DTU, at de nu skulle bruge ressourcer på at konkurrere med hinanden og tilmed risikere at tabe forskningsfelter, som man har brugt år på at opbygge.

Første etape omfattede veterinærområdet, som konsortiet KU/Seruminstitutet erobrede fra DTU. Næste etape skulle ramme naturområdet (skov samt luft og emissioner).

På fotoet ses ministeroverdragelse 10. maj.

Men i slutningen af september meddelte ministeriet pludselig, at hele processen udsættes et år.

Kryptisk begrundelse: Risikovurdering

Udliciteringsprojektet er nemlig i krise, så måske er udsættelsen bare varsel om, at det senere vil blive aflyst?

Miljøministeriets begrundelse var nemlig meget kryptisk, idet der blev henvist til at ministeriet skal have tid til "en grundig afdækning af mulige gevinster og risici", så de værdifulde forskningsmiljøer i Danmark ikke bringes i fare ved en konkurrenceudsættelse".

FORSKERforum har spurgt minister Ellemann-Jensen, om formuleringen "gevinster og risici" dækker over, at Esben Lunde tvang en forhastet udlicitering igennem, og at den bør genovervejes. Det vil ministeren ikke kommentere, meddeler hans spindoktor.

Bagved kan ligge, at hans embedsmænd

netop nu er i gang med en evaluering og en masterplan for det videre forløb (masterplanen foreløbigt udsat til engang i 2019). Men i den evalueringsproces er embedsmændene blevet konfronteret med stor utilfredshed med processen.

Sønderlemmende kritik af ministeriet

FORSKERforum har fået aktindsigt, som afslører stor utilfredshed med udliciteringen:

- AU's bedømmelse af processen bag udlicitering af området "natur og luft" får dumpekarakter: 'Mindre tilfredsstillende'.
- Og DTU dumper ministeriet på udliciteringen af veterinærområdet: 'Ikke tilfredsstillende'. DTU klagede så meget over forvaltningsprocessen, at det blev til en sag, som Rigsrevisionen undersøger. Og her kan Miljøministeriet stå til en næse, når rapporten kommer (januar 2019).

FORSKERforum har forelagt denne kritik for ministeren, men han afviser at kommentere den.

Der er turbulens omkring udliciteringen, og da der er folketingsvalg senest i juni 2019 har minister Ellemann-Jensen måske valgt udsættelsen, så sagen ikke skaber problemer for ham inden valget. Der er også det perspektiv, at en ny regering kan aflyse udliciteringen.

Igennem sin spindoktor meddeler ministeren: "Når evalueringen af den hidtidige konkurrenceudsættelse af den forskningsbaserede myndighedsbetjening er gennemført, vil vi selvfølgelig melde ud om det".

SE SIDE 18-21:
AU og DTU dumper ministeriet

Kampagne mod nedskæringer 5
Uni-verdenen forstår ikke, hvorfor regeringen fortsætter 2 procents nedskæringerne

Landbrugslobby mobber 7
Forskere frigav data, som indikerer at landbrugspakken har betydet mere forurening. Lobby mener, at de burde tie stille

Finansforskere: Ikke vores bord 8
Det var pressen, som afslørede hvidvask og udbytte-svindler for milliarder. Forskere: Det kunne vi ikke

#MeToo og kønsforskningen 10
Mandeforskning: MeToo pålægger mænd et privilegie-tjek

Akademisk bluff på identitets-politik 12-15
Forskere lavede 20 fup-artikler. De fik 7 antaget, 6 var under review og 6 var afvist, da de blev afsløret.
TEMA: KRÆNKELSER

Miljøministeriet dumpet 16-19
AU og DTU dumper Miljøministeriets udlicitering af miljøforskning, hvor uni'erne skal bruge ressourcer på at konkurrere om 650 mio. kroner
ANALYSE

FNs klimapanel: Alarm 20
Sammenfatter en enig forskerverdens advarsler, hvis temperaturen fortsat stiger. Men Donald Trump er stadig klimaskeptiker

Forskerens vendepunkt 24-27
Fem forskere fortæller om en begivenhed eller et tilfælde, som har været med til at forme deres karriere.
VOXPOP: KARRIERE

Bedre undervisning, ja tak. Men hvor er pengene?

Lad os lige – igen, igen – repetere indledningen af universitetslovens §2 omkring universiteternes formål: *‘Universitetet har til opgave at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau.’* Ordet forskning forekommer to gange blandt de allerførste ord og med god grund. Forskningen er universiteternes langsigtede formål. Politikerne har mest fokus på kortsigtede mål, og de forsøger da også at tæmme forskningen kortsigtet gennem forskningens finansiering med målrettede puljer, programmer og incitamenter.

Det andet formål, uddannelse, er klart mere kortsigtet: at universitet producerer kandidater, der på grundlag af forskningsbaseret undervisning leverer værdi til samfundet ved at udfylde og til stadighed udvikle samfundets funktioner. Her er det nemmere for politikerne at finde områder, hvor de kan optræde endnu mere kortsigtet. Det kaldes handlekraft! Så derfor lever vi på universiteterne i en strøm af politiske reguleringer, normeringer, nedskæringer, forandringer og forslag omkring uddannelse og undervisning.

Bedre undervisning med højere kvalitet og relevans er det vanskeligt at finde modstandere af. Det første sæt problemer opstår dog ved konkretisering af forbedringerne: Hvad er eksemplerne på bedre undervisning, højere kvalitet etc.?

Belægget for politikernes forandringer kommer almindeligvis på grundlag af et udvalg af kloge menneskers arbejde udmøntet i en rapport. Således også for regeringens udspil om **‘Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden’ (sept. 2018)**. Udspillet var samtidig en premiere for den nye uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers. Det ligger i forlængelse af den digre rapport (444 sider) om **‘Universitetsuddannelser**

til fremtiden’ (marts 2018) fra udvalget om bedre universitetsuddannelser. Flere aspekter af regeringens udspil blev omtalt i forrige nummer af FORSKERforum (#318 s. 3-5).

I denne leder koncentrerer vi os om udspillet omkring undervisning.

“ *Sådan, så er det klart. Hurra! Desværre har regeringen fortrængt virkeligheden ...* ”

I det politiske liv falder æblerne ikke langt fra stammen. Udvalget havde et kommissorium og blev mht. undervisning bl.a. bedt om at adressere problemstillingerne: *‘Muligheder for at øge studieintensiteten, herunder minimumskrav for antallet af undervisningstimer. Muligheder for øget brug af aktive og innovative undervisningsformer, mere interaktion mellem underviser og studerende, tutorials, brug af obligatoriske afleveringer i løbet af semesteret og feedback til og mellem de studerende’.*

Så det er ikke så overraskende, at det allerede tidligt i rapporten (s. 40) fastslås, at *‘der er potentiale for at løfte niveauet af undervisning, for eksempel ved at udbyde flere timer, udbyde mere undervisning på mindre hold eller øge mængden af vejledning og feedback’.*

Potentiale er godt! Det er en idé om noget positivt, som kan opfyldes. Det viser sig dog, at potentialet primært ligger i konstateringen: *‘På mange uddannelser bruger en del af de studerende mindre tid på deres studier, end hvad der svarer til*

fuld tid, selvom de i princippet er heltidsstuderende’. Rapporten nævner at kandidatstuderende på KU’s humaniorastudier i gennemsnit tilbydes 7 ugentlige undervisnings- og vejledningstimer. Selvstudium er særdeles velkendt på humaniora og samfundsvidenskab.

Ikke helt overraskende forlænges kommissoriet og udvalgets rapport i regeringens udspil til: *‘Universiteterne skal tilbyde mere undervisnings- og vejledningstid til de studerende på uddannelser, hvor niveauet i dag er lavt’.*

Sådan, så er det klart. Hurra! Desværre har regeringen fortrængt virkeligheden, og det er det andet sæt problemer ved de foreslåede forbedringer, for hvor er pengene? Regeringen har glemt, at undervisningen på humaniora og samfundsvidenskab er underfinansieret. De får langt færre penge pr. studerende, og de færre penge bliver gennem regeringens løbende nedskæringer til færre-færre penge.

Regeringens oplæg til fleksibilitet har en opløftende positiv tone: *‘Undervisningen skal tilrettelægges, så studerende bliver nysgerrige, bruger mange timer på uddannelsen og lærer så meget som muligt’.* Men der følger ingen penge med!

Vi må nok regne med, at selvstudium fortsat er en del af universitetslivet. Som Mark Twain udtrykte det: *‘It is noble to teach oneself, but still nobler to teach others – and less trouble’.* Måske er det af denne grund, at fokus udover de studerende også kommer på de noble, der underviser andre. Regeringen fastslår, at for universitetets egentlige undervisere skal undervisning anerkendes på lige fod med forskning. Lad os se, om det næste udvalg – Meriteringsudvalget – kan få det på plads.

Medlemsblad for DM’s universitets-ansatte (ULA), DM’s forskningsinstitutions ansatte, Djøfs universitets- og forskningsansatte (UFO) under Djøf Offentlig.

Løabonnementer: IDA, Pharma-Danmark, Psykologforeningen.

Bladets leder skrives af repræsentanter for universitets- og sektorforskningsafdelingerne i DM og Djøf. Bladets leder udtrykker fællesholdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Ansvarshavende redaktør: Jakob Elkjær (je@dm.dk).

Redaktionelle medarbejdere: Journalist Lasse Højsgaard (lah@dm.dk), Red. leder Jørgen Øllgaard (joe@dm.dk).

Redaktionens adresse: FORSKERforum, Nimbusparken 16, 2000 Frederiksberg, Telefon: 38 15 66 33. Bladets oplag er 8.800 eks. og udkommer 9 gange om året, den første uge i hver måned. **Øvrige adresser:** DM, Peter Bangsvej 32, 2000 Frederiksberg, Tlf. 38 15 66 00. Djøf, Gothersgade 133, PB 2126, 1015 Kbh. K, Tlf. 33 95 97 00.

Grafisk Produktion: Poul Rømer Design **Tryk:** Green Graphic ApS. **Næste deadline:** 18. november 2018.

Misbrug af eksterne lektorer

100-150 gange misbrug af 780-timersloftet for eksterne lektorer, skrev FORSKERforum (september). Men da FORSKERforum borede i tallene hos den største synder (DTU), viste det sig, at tallet 31 baserede sig på en fejl (deres løn var fordoblet!).

Og da Uni-styrelsen bad de enkelte uni'er om redegørelser, raslede antallet af overskridelser af 780-timersloftet ned. Der er kun 20-37. Status ser sådan ud: **KU op til 13, AU op til 9, SDU 6, DTU6, RUC 3, ITU 2, AAU 0 og CBS 0.**

FORSKERforums tal for kalenderåret 2007 var såmænd ikke forkerte, men uni-ledelserne tæller op til de 780 timer på det akademiske år, der går fra september-august. Og ved gennemgang af FORSKERforums 103 eksterne lektorer, som tjente mere end 205.920 kr. årligt og dermed arbejdede mere end loftet på 780 timer, viste det sig, at langt færre af disse personer havde overskredet maksimum i det akademiske år:

”Det foregår helt sikkert på forskellige måder, universiteter og institutter imellem, men det er rigtigt, at administrationen holder øje med en ekstern lektors timeforbrug i det akademiske år. Der allokeres til grænsen og tælles op. Og nærmer tallet sig de 780 timer, lukker studielederen, allokeringsudvalget eller andre af for flere timer. Og så ansætter man nogle andre løse, hvis der er undervisningshuller der skal fyldes ud”, fortæller **RUC-tillidsrepræsentant Janne Gleerup**. Hun underskriver hvert år mange ansættelseskontrakter med eksterne lektorater og andre typer løse ansættelser.

Gleerup: Problemet er der fortsat

Det fremgår af uni'ernes redegørelse for de 25-37 konkrete overskridelser, at de handler om fejl på grund af skema-ændringer, hvor der ikke er holdt øje med en persons timetal. Eller det kan være nødsituationer, hvor man har frigivet flere timer til en underviser, fordi der opstod akut mangel.

At misbruget kun er 25-37 – og ikke FORSKERforums 103-130 – afblæser imidlertid ikke problemet for en gruppe af eksterne lektorer, siger Gleerup:

“ Det lyder jo fint, at uni'erne formelt overholder 780-timersreglen. Men set nedefra er problemet, at mange eksterne lektorer har undervisningen som hovedindtægt og har svært ved at leve af det. **Janne Gleerup**

”Det lyder jo fint, at uni'erne formelt overholder 780-timersreglen. Men set nedefra er problemet, at mange eksterne lektorer har undervisningen som hovedindtægt og har svært ved at leve af det. Med OK18 er mindstesikringen på 100 timer blevet afskaffet, og det er mange naturligt nok utrygge ved. De er nemlig i forvejen ansat på tarvelige vilkår med usikre fremtidsperspektiver og ofte med meget svingende arbejdsmængde, ustabil indkomst og uden pension og andre

goder, som deres fastansatte kollegaer nyder. Det kan uni-ledelserne gøre bedre”.

Prekarisering

”Flere faste ansættelser burde være mulige, for undervisningen skal jo udføres, og det er nogenlunde forudsigeligt, hvad der skal udbydes af undervisnings-tilbud hvert semester”.

Gleerup er medforfatter på en ny bog om prekarisering på det akademiske arbejdsmarked, som bl.a. ser nærmere på universitetsområdet: ”Der mangler desværre pålidelige statistikker i uni-sektoren over, hvor mange der har ekstern lektorjobbet som hovedindtægt og dermed en årsindtægt, som er svær at leve af. Nogle steder udgør de løstansatte – eksterne lektorer o.a. grupper – næsten halvdelen af alle VIP'ere.”

Sjældent med tillæg til eksterne lektorer

For eksterne lektorer er der et timeloft på 780 timer. Ledelser kan så i særlige tilfælde give et personligt tillæg til en ekstern lektor. Det bruges dog meget sjældent, afslører aktindsigt: På KU, AU, DTU, AAU og RUC er der ikke givet individuelle tillæg. På SDU har op til 10 fået, på ITU har en enkelt fået forhøjet sin timeløn fra 260 kr. til 322 kr. Og på CBS har to fået et kvalifikations- eller funktionstillæg.

”Der står i aftalen om eksterne lektorer, at der 'kan aftales' et personligt tillæg. Fagforeningerne havde

en fornemmelse af, at det sker undtagelsesvist og sjældent, men ikke så sjældent! Fagforeningerne arbejder på at forbedre vilkårene for gruppen med usikre ansættelsesvilkår og uden pension. Men fagforeningerne er ikke varme tilhængere af personlige tillæg her, for der bør jo ikke kompenseres for dårlige kollektive vilkår via individuelle tillæg. Derimod ved, at de sikres på varige kontrakter, eller ved, at aftalen om eksterne lektorer forbedres, så de får pension m.m.”, siger DM-konsulent Jens Vraa-Jensen.

100 danskere i fup-tidsskrifter

Predatory publishers, fup-tidsskrifter eller scam journals kaldes en række tidsskrifter, der publicerer forskning ved at slække på eller helt mangle peer review-proces.

Nu viser en kortlægning foretaget af Ingeniøren, at over 100 danske forskere fra det teknisk-naturvidenskabelige område siden 2009 har publiceret i sådanne pseudovidenskabelige tidsskrifter og deltaget på ditto konferencer. Forskerne tæller alle niveauer lige fra ph.d.-studerende og professorer til eliteforskere og institutdirektører.

Det er **fagbladet INGENIØREN**, som har afsløret publicering via forlag, som udenlandske universiteter advarer imod som plattenslagere, og som amerikanske myndigheder har sagsøgt (INGENIØREN 26. oktober).

Ingeniørens kortlægning har fokus på to af de største blandt de pseudovidenskabelige udgivere, OMICS International og World Academy of Science, Engineering and Technology (WASET).

Begge er såkaldt Open Access-udgivere, men er ikke på hvidlisten hos DOAJ, da de ikke lever op til foreningens kriterier for transparente peer review-processer og god forskningsskik.

Det er ofte pay-for-print tidsskrifter, som tilmed i adskillige tilfælde bruger ansete forskere som blikfang, selv om disse slet ikke ønsker at have noget med tidsskrifterne at gøre.

Nogle af de forskere, Ingeniøren har interviewet, har anvendt de tvivlsomme tidsskrifter med åbne øjne. Andre har ikke undersøgt lødigheden af tidsskrifterne, inden de indsendte og fik publiceret – og er angiveligt blevet forblændet af de redaktører, tidsskrifterne har vildledt med.

DTU er ved at undersøge omfanget af den slags fup-publicering. Den slags risikerer at undergrave forskningens troværdighed, siger DTU-rector Anders Bjarklev.

Se TEMA s. 12: Fupartikler og krænkelse

Konflikt gav medlemmer

FORSKERforum har fået knap 1000 flere læsere siden starten af året. Det skyldes, at fagforeningerne DM og Djøf, som udgiver fagbladet, oplevede stor medlemstilgang i kølvandet på forsommerens overenskomst-forhandlinger, hvor der var optræk til konflikt.

I DM var universitets- og forskningsafdelingen (DM-viden) den afdeling, som oplevede størst medlemstilgang.

CBS' krise-management på Danske Bank

CBS fratager ikke banktoppen deres honorære titler.

Og CBS-professor undgår påtale for inhabilitet

Efter nogle ugers tøven tvang kritisk presseomtale ledelsen på business-universitetet CBS til at markere sig i Danske Bank-hvidvasken. Man skærpede tonen. En pressemeddelelse markerede, at CBS vil **"dæmpe samarbejde med Danske Bank"** indtil videre. Men ellers får hvidvaskesagen ikke konkrete konsekvenser lige nu. Danske Bank er således fortsat CBS' bankforbindelse.

Tonen fra business-universitetets ledelse var dog skarp: **"Hvidvaskings-sagen er et problematisk tilfælde af hvidvaskning af store summer og tilhørende mismanagement. Der er ingen tvivl om, at Danske Banks øverste ledelse har undladt at leve op til deres ansvar, svigtet deres medarbejdere og svigtet samfundet som helhed. Det er indlysende, at Danske Banks øverste ledelse ikke kan tjene som eksempler til vores studerende"**, udtalte CBS-rector Per Holten-Andersen.

"På den baggrund har ledelsen besluttet, at CBS ikke vil etablere nye samarbejder med Danske Bank, indtil en ny øverste ledelse er udpeget og har demonstreret evnen til at genoprette tilliden til banken gennem en kritisk dialog med samfundet".

Danske Bank-top beholder deres CBS-titler

CBS-ledelsen fortæller, at man har afdækket sine økonomiske aftaler med Danske Bank. Banken finansierer pt. aktiviteter for 23,5 mio. kr. – herunder (etik-)projekterne *"Nordic Finance and the Good Society"* og *"Compliance and Risk Society"*.

CBS-ledelsen er indstillet på at opfylde sine kontraktlige forpligtelser med banken. Men man vil holde øje med udviklingen i bankens krisestrategi og ledelsessammensætning. Pressemeddelelsen nævnte, at Danske Banks bestyrelsesformand Ole Andersen, som ikke har trukket sig efter skandalen, er adjungeret professor på CBS 2015-20. Men det understreges, at det er ulønnet. Og CBS-ledelsen fratager ikke Ole Andersen denne honorære titel.

Det fortælles ikke, at den afgående eller fyrede top-direktør Thomas F. Borgen har været den først udnævnte 'Executive in Residence' på CBS. CBS-rector Per Holten Andersen havde tidligere

markeret, at Borgen nok ikke ville være udnævnt, som tingene står i dag. Men heller ikke Borgen fratages den honorære titel. Der har dog internt på CBS været kritik af samarbejdet med bankens hvidvaskning, som burde have konkrete konsekvenser for CBS, inklusive de honorære titler, fordi det kan skade CBS' omdømme (MAGISTERBLADET).

Professor forsvarede Danske Bank – habilitetsproblem?

CBS blev indirekte ramt af en professors meget problematiske ageren i relation til banken. I Børsen kommenterede CBS-professor Steen Thomsen mediernes kritiske tilgang til Danske Bank "Sæt Danske Bank fri af gabestokken". Han kaldte mediernes dækning for "noget af det mest ensidige i dansk erhvervshistorie".

Bagefter blev det afsløret, at professoren får centerbevillinger fra netop Danske Bank, og at han kører CBS-kurser med Danske Bank-formand Ole Andersen. Habilitets-eksperter kalder det uetisk og ikke "god forskerskik", når professoren ikke varedeklarerer sit centers relationer til banken.

Hverken CBS-ledelsen eller professoren selv mener dog, at han har brudt "god skik" på CBS. Og institutleder og forskningsdekan har markeret, at forskningsmiljøets "videnskabelige slagsmål bør være på idéer" (CBS' interne intranet).

Sagen op i Akademisk Råd – ikke i Praksisudvalget

Nogle har dog krævet, at sagen sættes på Akademisk Råds næste møde. Så vidt FORSKERforum erfarer, vil det ske ud fra en åben dagsorden: "Gennemgang/vurdering ('review') af principper for god praksis i forbindelse med forskeres deltagelse i den offentlige debat". Der lægges tilsyneladende ikke op til kritik af professor Thomsen, der selv afviser inhabilitet eller at være biased. Så er en sandsynlig afslutning på affæren, at Akademisk Råd lander sagen ved at tage professorens selvkritik til efterretning ("Forsker vil være mere forsigtig efter kritik af Danske Bank", JP-Finans).

jø

Hvad gjorde Miljøministerens embedsmænd?

FORSKERforums forsidehistorie i sidste nummer ”Drikkevand: Forskernes advarsler forsvandt” handlede om, at GEUS forskere i årevis anbefalede at stoffet chlordazon på optaget på listen over stoffer, som der skal testes for i drikkevandsprøver. Men aktindsigt afslørede, at GEUS-forskernes advarsler aldrig blev sendt videre til beslutningstagerne. Og bagefter var Miljøstyrelsen tilmed så fræk at forsvare sin passivitet med GEUS-forskerne ikke havde advaret.

Nu skal Miljøminister Jakob Ellemann-Jensen så forklare sine embedsmænds dispositioner i Folketingets miljøudvalg:

Spm 99: **Vil ministeren forklare, hvorfor Miljøstyrelsen frasorterede GEUS's anbefaling om, at det skadelige stof chlordazon blev optaget på GRUMO-screeninglisten – senest i april 2016 – selv om Miljøstyrelsen lovede, at indstillingen ville blive bragt videre?**

Spm. 100: **Mener ministeren, at det er ansvarlig brug af offentlige midler til myndighedsbetjening fra landets fremmeste vandeksperter i GEUS, når de anbefalinger, forskerne melder ind til Miljøstyrelsen, frasorteres, så de ikke indgår i det videre politiske beslutningsgrundlag?**

Spørgsmålene er stillet af Øjvind Visholm (Enhedslisten), der har overtaget ordførerskab fra Maria Gjerding – som ikke har forladt miljøområdet, idet hun er blevet formand for Naturfredningsforeningen.

Departementschef svarer ikke på spørgsmål

Det er et stort spørgsmål, om ordføreren får svar på, hvordan embedskorpset kunne få forskernes advarsler til at forsvinde, for Miljøministeriets top er ikke meget for at besvare spørgsmål.

FORSKERforum bad i september om interview med de ansvarlige i ministeriet, og gav tilmed den service at formulere 3 konkrete spørgsmål, bl.a. om embedsmændene havde ”politiseret” beslutningsgrundlaget, når de fik advarsler til at forsvinde?

I ministeriet ville ingen ansvarlige embedsmænd imidlertid stille op til interview. I stedet sendte en kontorchef en lakonisk redegørelse, som ikke besvarede de konkrete spørgsmål.

FORSKERforum spurgte derfor dept.chef Henrik Studsgaard om denne behandling af pressen opfylder dept.chefens opskrift på troværdighed og service-ring af offentligheden? Han har nemlig tidligere henstillet til sine embedsmænd:

”Vi må aldrig blive siddende i vores egen lille osteklokke. Vi skal lytte og respektere de omgivelser, vi er en del af. Vi skal være nysgerrige og interesseret i at forstå vores omverden og så bringe vores faglighed og dyder i spil. Vi er sat i verden for at betjene samfundet - og ikke omvendt. Det skal vi have en stor respekt for.” (Departementschef Henrik Studsgaards opskrift på troværdighed, 04. sept. 2017)

Men Miljøministeriet er ikke meget for at behandle den slags nærgående spørgsmål om ministeriet synes, at hans ministerium lever op til hans ønske om servicering af offentligheden.

FORSKERforum spurgte dep.chefen d. 20 september. Først tre uger efter kvitterer en pressemedarbejder for modtagelsen (12. oktober).

Nu er der gået 5 uger. FORSKERforum har endnu ikke modtaget et svar. . .

Kampagne mod 2 pct.s besparelser

Finansminister Kristian Jensen var i slutningen af oktober indkaldt til samråd i Folketingets uddannelsesudvalg for at forklare, hvorfor regeringen først vil stoppe de årlige 2 procents grønthøsterbesparelser i 2022, og om de faktisk mener det?

Oppositionen i ”rød blok” har signaleret, at hvis de kommer til magten ved næste folketingsvalg, så stopper den besparelse.

DM har sammen med andre aktører lanceret en kampagne for at lægge pres på politikerne: **”Uddannelse koster en bondegård – at spare på uddannelse koster et kongerige”**. Kampagnen gik i luften under Folketingets åbningsdebat, og den består bl.a. af billeder af forskellige aktører inden for uddannelsesverdenen, der lader sig fotografere iført kampagnens t-shirt. Ovenfor ses DMs formand Camilla Gregersen og DSF-studerentes formand Sana Mahin Doost.

Og så er der igangsat en underskriftsindsamling, hvor alle studerende og undervisere opfordres til at skrive under.

Du kan skrive under her:
<https://dm.dk/politik-og-presse/nyheder/stop-uddannelsesbesparelserne-nu-skriv-under>.

Strategisk pædagogisk lederskab i skolen

15 ECTS/170 konfrontationstimer fordelt over 13 måneder

Forløbet bygger på en filosofi om, at den, der vil gøre en forskel, skal forstå sine omgivelser, skal vide, hvad der skaber resultater i skolen og skal forstå sig selv. Forløbet indledes med disse tre temaer, der tilsammen udgør grundforudsætningerne for et vellykket og effektivt strategisk pædagogisk lederskab:

- Skolen i organisatorisk perspektiv, hvor der fokuseres på, hvordan man gennem forskellige synsvinkler kan analysere og forstå sine omgivelser – både de nære i form af skolens medarbejdere og elever og de øvrige aktører på lidt mere afstand fra skolens dagligdag.
- Viden om elevers læring, hvor der er fokus på de centrale elementer i skolens praksis, hvor der er evidens for gode resultater på elevernes læring samt ledelsens forskellige muligheder for at påvirke elevernes læring i skolen gennem udvikling af skolens organisation, arbejdsformer og kultur.
- Det personlige lederskab, hvor der er fokus på at forstå sig selv i lederrollen – betydningen af personlige værdier, motivation, sociale kompetencer, håndtering af magt og autoritetsrelationer samt evne til at reflektere over og udvikle sit personlige lederskab.

Faget fortsætter derefter med skoleudvikling og forandringsledelse, hvor deltagerne arbejder med en udviklingsplan til at øge elevernes læring i deltagerens egne skoler. I denne del af forløbet vil der ud over anvendelse af indsigter og færdigheder fra de tre første temaer også blive arbejdet med forskellige tilgange til strategisk ledelse af forandringsprocesser.

CBSs tillægspolitik

Kendte får tillæg for at optræde som salgsargumenter

Der gives meget sjældent personlige tillæg til eksterne lektorer (se s. 3). Men tillæg kan bruges kreativt, viste en artig overraskelse, da FORSKERforum fik indblik i de to CBS-tillæg. De viste sig at dække over to kendte personer i uni-verdenen – og over to fordoblede lønninger til disse uni-kendisser. De fik og får nemlig det dobbelte af normaltaksten på 260 kr./t.

Og da de begge arbejdede præcis 485 timer i 2017 kostede det CBS to gange 252.000 kr. Da FORSKERforum borede i det særlige arrangement, viste det sig, at de særlige takster blev givet til forskningsleder Jørgen Søndergaard og SDU-professor emer. Poul Erik Mouritzen. De fik pengene for at være "fagansvarlige" og undervisere, men lønnen blev også udløst, fordi de skulle agere som kendis-lokkesmad for CBS-kurser for skoleledere efter skolereformen i 2016. Begrundelsen for deres ekstraordinære tillæg lød nemlig, at de skulle "fungere som salgsargumenter for at tiltrække skoleledere fra hele landet".

Samlet kostede de tos eksterne lektorløn 2 x 252.000, dvs. mere end en halv million i 2017.

To med særlige kompetencer

De to fik løn som eksterne lektorer for at starte CBS-forløb med kursus for skoleledere i "strategisk pædagogisk lederskab i skolen" (som tidligere lå i SDU-regi).

CBS-forvaltningen mente, at deres særlige meritter skulle honoreres:

- Søndergaard, fordi han har været SFI-direktør og forskningsleder på VIVE, senest på nedsat tid. (Og så er han i øvrigt særdeles kendt i uni-verdenen

for sine kontroversielle forslag i Kvalitetsudvalget, hvor han var formand)

- Mouritzen fordi han som professor har været leder og underviser på masterkurser i ledelse på SDU. (Senest har han i nogle år på en VELUX-bevilling undersøgt BFI-publiceringssystemet).

Begrundelse: Markedsføring

SDU-forvaltningens begrundelse for at give de to et særligt funktionstillæg, lød

- at kursusforløbet var "et nyt og vigtigt forretningsområde for CBS' Institut for Organisation"
 - at de to undervisere er stærkt specialiserede inden for emnet og har erfaring med at undervise målgruppen
- Og så blev tillægget i øvrigt begrundet med, at de tos opgave rakte langt ud over det, som CBS normalt beder eksterne lektorer om at påtage sig: "De er involverede i markedsføringen via deres netværk, de udvikler faget i alle dets henseender, og de er reelt fagkoordinatorer på et meget selvstændigt uddannelseselement".

Og fordi faget var nyt, skulle de "lægge et relativt større koordineringsarbejde end øvrige deltids-vipere".

For CBS bliver kurset en overskudsforretning, hvis 15-20 kursister lokkes af markedsføringen, for kursusmodulet koster 57.000 kr. pr. styk. Der startede et kursus i december 2017, og der starter et nyt hold i december 2018 med eksamen et år efter. Kursisterne får 170 konfrontationstimer fordelt over 13 måneder (herunder tredagesinternater), og de tjener 15 ECTS-point, lover kursusopslaget.

Miljørappor forsinke

Normalt udgives den årlige NOVANA-rapport for det danske miljøtilstand ca. 1. december. Det var også planen i år, men så blev den rykket frem til 15. jan. Og nu er udgivelsen yderligere rykket til 14. februar 2019. Rapporten bliver altså forsinket i to en halv måned, afslører aktindsigt, som FORSKERforum har fået.

Årsagen er, at AU's forskere ikke tidnok har fået udleveret de nødvendige stofftransportdata om kvælstoffets vandring fra landbrugsmarkerne til havmiljøet fra Landbrugsstyrelsen. Forsinkelsen skyldes angiveligt de nye regler om persondata. Styrelsen har tilsyneladende skullet indhente accept fra ejerne af de marker og vandløb, som der måles på.

Der er stor opmærksomhed over for NOVANA, fordi rapporten kan give en indikation på, om Landbrugspakken med tilladelse til merudledning af kvælstof har ført til mere eller mindre forurening af havmiljøet. Rapporten er derfor et vigtigt status-dokument for forskningen, Miljøministeriets embedsmænd og Folketinget.

Status på Landbrugspakkens konsekvenser

NOVANA-data har været kilde til kontrovers siden Gyllegate i februar 2016, hvor miljøminister Eva Kjer Hansen blev fældet på at manipulere med forudsætningerne for Landbrugspakken, herunder at AU-forskernes "baseline-data" blev brugt til at foregive, at lovpakken ikke ville skade naturen, selv om landbruget får lov at udlede mere kunstgødning. NOVANA-rapporter med stigende kvælstof-udledning kan derfor være en bombe under Landbrugspakken.

Den første statusrapport efter

Landbrugslobby mobber forskere

AU-forskere forudsiger øget kvælstofudledning og brud på Landbrugspakkens forudsætninger. Men de bør tie stille, mener lobbyen

ten NOVANA

et – igen

Landbrugspakken, NOVANA-2015, blev imidlertid forsinket. Aktindsigt tydede på, at Miljøminister Esben Lunde forhalede offentliggørelsen i halvanden måned til midt i januar. Ministeriet kaldte det ”kvalitetssikring” og gav AU’s miljøforskning skylden. Men AU-DCE havde faktisk indsendt deres data for vandmiljø og natur rettidigt. Og 2016-dedata på havvandsforurening indikerede, at kvælstofudledningen var stigende (se FORSKERforum febr. 2017).

Den anden rapport var NOVANA-2016, efter Landbrugspakken blev forsinket i et halvt år på grund af analysefejl fra et privat laboratorium, så rapporterne blev offentliggjort drypvvis indtil slutrapporten i april 2017. Men rapporten blev en fuser, fordi fejlanalyser gjorde dens data umulige at bruge som måling på Landbrugspakken.

Den tredje rapport, NOVANA-2017, afventes nu med spænding indtil februar. Hvis den afslører stigende udledning, behøver det dog ikke føre til en politisk krise om Landbrugspakkens brudte forudsætninger, for landbrugslobbyen vil hævde, at data for de to år 2016-2017 efter Landbrugspakken er for kortsigtet en horisont. Og tidligere miljøminister Esben Lunde Larsen varslede således, at kun målinger over en længere årrække vil kunne give signifikante data, før man kan dømme om Landbrugspakkens miljøkonsekvenser.

Og til den tid vil hverken han eller Eva Kjer Hansen være miljøministre, som skal stå til regnskab, hvis forureningstillene efter Landbrugspakken er negative.

Miljøminister Eva Kjer Hansen fortalte flere gange Folketinget i 2016, at miljøet ville gå i plus, selv om landbruget fik lov til at udlede mere kvælstof med Landbrugspakken. Men da miljøforskerne havde fået ophævet deres (dobbelte) mundkurv pr. 1. februar 2016, kom det frem, at ministeren manipulerede med data – og det førte til Gyllegate og ministerens afgang.

Det førte til hetz mod forskerne fra landbrugslobbyen, og den senere miljøminister Esben Lunde Larsen lændede sig derefter op ad et ubestemt ”miljømæssigt råderum”, når han fik stillet spørgsmål om havmiljøet.

Foreløbig status: Iltsvindsrapport 2. november

Næste store status på Landbrugspakken udkommer 2. november, hvor den næste iltsvindsrapport offentliggøres. Den er interessant, for i de to første år efter pakken 2016-2017 havde landbruget fuld mulighed for at gøde (økonomisk) optimalt.

Nu er der lagt op til et nyt sammenstød mellem miljøforskernes data og politiske landbrugsinteresser.

Professor Brian Kronvang og biolog Jørgen Windolf fra AU’s DCE tog hul på dette. De har indikation på, at der kan forventes en stor stigning i kvælstofudledning/iltsvind i de næste rapporter: Målinger fra to mindre vandløb har afsløret en relativ stor stigning på ca. 10 pct. i (den korrigerede) kvælstof-koncentration i begge vandløb efter Landbrugspakken.

Og så konstaterer de: Hvis dette tal holder på landsplan, vil det betyde en merudledning på mere end 2500 tons ekstra kvælstof årligt til vandmiljøet, hvor der i Eva Kjer Hansens Landbrugspakke var forudsat/budgetteret med en reduktion på 600 tons i 2017 (inkl. den kontroversielle baselineeffekt).

Iltsvindsrapporten 2. november vil give en foreløbig status på, om de to vandløb var typiske, eller om de var undtagelser for iltsvinds-tilstanden i år (efteråret

I februar 2016 bidrog AU-forskere til at afsløre Eva Kjer Hansens manipulationer.

2018). Og 14. februar vil NOVANA-rapporten fortælle om kvælstof-status for 2017.

Landbrugslobby mobber: ’Misbrug af forskertitler

Hvis forskerne har ret, stilles der alvorligt spørgsmål til forudsætningerne bag Landbrugspakken. Men den sandhed/debat ønsker landbrugets lobbyister ikke. En SEGES-konsulent prøvede at mobbe Kronvang/Windolf til tavshed ved at beskyldte dem for ”et eklatant tillidsbrug” og ”åbenlyst misbrug af forskertitler i et politisk ærinde”, når de offentliggjorde data fra de to vandløb, for disse data ikke var ”solide nok til at evaluere Landbrugspakken” (LANDBRUGSAVISEN).

Kronvang/Windolf svarede ved at garantere for deres unikke data for de to vandløb: ”Det er jo netop derfor, at vi som forskere finder det nødvendigt og en forpligtelse at offentliggøre resultaterne, som jo i sidste ende er betalt af det offentlige”. Og så sluttede de med at konstatere, at det ikke hjælper på miljøets tilstand, at man bare udskyder en status på Landbrugspakken: ”Det kan jo ikke hjælpe, at vi venter 5 eller 10 år med at forholde os til solide målinger og diskutere årsagerne til fald eller stigninger. Så gør vi i hvert fald både landbrug og miljø en bjørnetjeneste” (ALTINGET).

Finansforskere: Vi kunne ikke h

Det er journalister, som har afsløret finansskandaler. Men finansforskere undskylder sig med begrænset indsigt og mangel på data

I oktober blev Europa rystet af en finansskandale af ufatteligt omfang. Ved at lade aktier cirkulere rundt i de såkaldte CumEx-handler har finansielle bagmænd haft held til at svindle sig til tilbagebetaling af udbytteskat, de aldrig har betalt. Det har angiveligt kostet europæiske skatteborgere 410 milliarder kroner. Penge, der i stedet er endt i lommerne på kriminelle rigmænd og internationale storbanker.

Udbytteskandalen, der allerede for tre år siden begyndte at rulle i Danmark, er kun en af flere store skandaler fra finansverden i de senere år. I foråret 2017 afslørede Berlingske, at Danske Bank har bidraget til hvidvask af enorme beløb gennem deres filial i Estland. Året før kom afsløringen af de såkaldte Panama Papers, der handlede om international skatteunddragelse gennem offshore-selskaber.

Fælles for disse skandaler er, at afsløringerne er kommet som resultat af journalistiske efterforskninger. Dels ved internationale samarbejder mellem medier, dels ved Berlingskes gravergruppe. Researcharbejde, der til forveksling kan minde om forskningsprojekter. Og det rejser spørgsmålet: kunne det have været forskere, der havde stået bag disse afsløringer? Har skatte- og finansforskere sovet i timen, mens de lyssky transaktioner buldrede derudaf?

Løchte: Mangler indsigt og data

Peter Løchte Jørgensen er professor i finansiering ved AU. Han har meget svært ved at se, at han eller andre danske forskere kunne have fanget den store udbyggesvindel.

”Jeg var ude i DR-byen og talte med journalisterne før afsløringen. Deres første spørgsmål var: Har du hørt om de her CumEx-handler? Og jeg anede ikke, hvad det var. Det kan være jeg er dum, men jeg tror ikke nogen mine kolleger på universitetet havde ide om det her. Jeg kommer ellers meget ud og ved godt hvordan investment-banker tænker, men de her strategier til at suge penge op at statskassen – jeg har aldrig hørt om det.”

Problemet er blandt andet, at forskning først og fremmest baserer sig på håndfaste data – dokumenter og tal. Et

Tv-interview med 'insideren' - den anonyme advokat, der valgte at blive whistleblower og fortælle om CumEx-fidusen, der har kostet de europæiske statsborgere milliarder.

forskningsprojekt står og falder med adgang til data.

”Forskning går generelt ud på, at man får fat på nogle gode data. Og er det unikke data, får man julelys i øjnene, for så ved du, du har noget, som ingen andre har. Men en sag som den her, hvor nogle har haft en ide i en juridisk gråzone – for at sige det pænt – så tror jeg nok, de vil sidde temmelig tungt på de data, i de banker, det er foregået. Derfor kan man ikke sige, at det her kunne forskere have opdaget.”

Men han er sikker på, at enhver forsker havde kastet sig over sagen, hvis man havde fået fært af det: ”Hvis en forsker får de nys om noget spændende, der kan blive til en god forskningsartikel, og hvis det sådan oven i købet er noget, de ved, der kommer noget offentlig interesse ud af, så tror jeg ikke, man vil holde sig tilbage. Heller ikke selv om, det er kriminelle forhold. Det ville jeg slet ikke have nogen problemer med.”

Bechmann: Ville give venstre hånd for dataadgang

Professor i finansiering på CBS Ken Bechmann ville ”have elsket” at afsløre den store udbytteskandale: ”Jeg havde

ikke set den komme, og havde jeg lugtet det mindste, så ... Men hvordan søren skulle jeg gøre det? Ringe til skat og få en liste over transaktioner? Når man ikke er politimyndighed eller har et retskrav på oplysningerne, så er det svært,” siger han.

Han peger som Løchte Jørgensen på forskningens metodik – data – som afgørende faktor.

”Forskning er drevet af, at man skal have erkendt et problem, og man skal have adgang til nogle data. Man kan jo ikke bare skrive: måske tror vi, der er et problem der. Der skal jo dokumentation til. Og så er spørgsmålet, hvem der har haft den adgang. Jeg er slet ikke i tvivl om, at havde nogen lugtet bare en lille bitte smule af det her, så ville en forsker give sin venstre hånd for at få adgang til de data, for det ville virkelig være noget, der ville være banebrydende, og både have forskningens interesse og relevans for samfundet.”

Eksempel: Forskning afslørede ledelsesløbninger

Han mener imidlertid, der er mange gode eksempler på, at forskningen har virket som vagthund i den finansielle sektor og afdækket problemer og ubalancer. Han

ave afsløret udbytteskandalen

nævner Backdating-skandalen i USA (se boks). Og på vores egne breddegrader forskning omkring henholdsvis aktive og passive investeringsforeningerne, der afdækkede, at nogle investeringsforeninger har taget uretmæssigt høje gebyrer. Han peger også på hans eget forskningsområde: ledelses-lønninger.

”Jeg var den første, der viste, at Roskilde Banks direktør Niels Valentin havde en kæmpe options aflønning, hvilket har medført en masse diskussioner efterfølgende. Det betyder jo slet ikke, at vi forskere kan fange al snyd og bedrag. Men jeg tror, at det har en vis disciplinerende effekt, når man ved, at forskere potentielt har kunnet kaste sig over det her.”

Legind: Hvilket økonomisk fagområde?

Professor og prodekan Nina Dietz Legind fra SDU-bank- og kapitalmarkedsret tænker sig rigtig grundigt om på spørgsmål om forskningens rolle i forhold til international finansiel svindel og skatteunddragelse.

”Noget af det, jeg tænker, er: hvad skulle forskningsspørgsmålet være? Og inden for hvilke discipliner skulle det være? Hvilken metode skulle anvendes? Skandaler af sådan et omfang har mange forskellige aspekter. Det ville nok være svært at få defineret et projekt, du kunne få finansieret,” siger hun, men peger på, at der på det seneste er blevet forsket i omfanget af skatteunddragelse via skattely.

Er det en forskningsopgave at undersøge, om systemerne – for eksempel skattesystemet – er velfungerende?

”Der er ingen tvivl om, at det er et mål, at forskningen har relevans for det omgivende samfund. Og så kan man selvfølgelig spørge, om nogen burde have fået farten af de her alvorlige ulovligheder. Det er svært at sige, men jeg ser vi hvert fald en udfordring i forhold til tvær-disciplinariteten og fundingen,” siger hun.

Hun har selv som medlem af Skattelovrådet været med til at anbefale et styrket samarbejde mellem skattemyndighederne og forskere på universiteterne – netop med henblik på at ruste myndighederne bedre i forhold til hvidvask og skatteunddragelse. Det skete i rapporten **’Styrket indsats mod skattely’**, der kom i marts.

Når man ikke er politimyndighed eller har et retskrav på oplysningerne, så er det svært.

Ken Bechmann

Ikke forskningens opgave at afsløre kriminalitet

I skatterådet sidder også strafferets-professor Thomas Elholm fra KU.

”Når man sidder i Skattelovrådet, og kigger i de ting, så vil vi rigtig gerne vide, hvad der egentlig sker derude. Hvor er det, der flyttes formuer hen? Hvem er involveret? Er det danskere og danske rådgivere? Det kan de der lækager sige noget om, SKAT kan også undersøge det. Men måske kan man også i større grad bruge forskere – økonomer og den slags – til at se på det,” siger han.

Kunne forskere have afdækket CumEx-handlerne?

”Det er ikke forskningens opgave at afsløre kriminalitet. Så man kan ikke sige, at forskere burde have gjort det.

Kriminalitet skal afdækkes af politiet, de offentlige tilsyn og måske også af pressen. Forskerens opgave er at se på systemniveauet,” siger Thomas Elholm.

Og hvis systemet ikke fungerer?

”Ja, så kan det være en forskningsopgave, for eksempel at konstatere, at der er nogle regler, der ikke er tilstrækkelige, eller et kontrolsystem, der ikke er godt nok. Jeg ville da også ønske, jeg selv havde set det her. Det ville da have været alletiders.”

Han nævner – som Nina Dietz Legind – at bevillingerne sætter visse grænser for, hvad juridiske forskere som han selv kan beskæftige sig med. Omvendt kunne han sagtens se, at staten med fordel kunne kaste nogle strategiske forskningsmidler efter at få afdækket eksempelvis huller i skattesystemet.

”Man kunne godt forestille sig, at forskningen kunne have en vigtig rolle både ved at påpege, hvor der er svagheder i systemet, og hvordan man afhjælper det. Lidt som miljøforskere, der konstaterer, at der er gift i grundvandet og kommer med forslag til, hvordan vi undgår mere gift.”

lah

Norsk professor afslørede finanssvindel i USA

Et eksempel på, at forskning har afsløret storstilet finansiel svindel, er den såkaldte ’backdating’-skandale i USA i midten af nullerne. Og det var såmænd en skandinaver, nemlig den norske professor Erik Lie på Iowa University, der opdagede miseren i et studie, han foretog.

Erik Lie satte sig for at undersøge firmaers aflønning af medarbejdere – typisk topledere – i aktieoptioner – altså mulighed for at købe aktier i firmaet til en fastlåst pris. Sammen med kollegaen Randall Heron undersøgte han værdiudviklingen for næsten 40.000 aktieoptioner tildelt topledere i næsten 8.000 firmaer. Deres undersøgelse viste, at der var en overvejende tendens til, at værdien af aktieoptionen

steg, efter den var udstedt. Og det undrede Erik Lie, der ud fra et logisk synspunkt havde forventet, at der var lige så mange værdifald som stigninger.

Forklaringen, som Lie ræssonerede sig frem til, var at en stor del af firmaerne simpelthen manipulerede med datoen for udstedelsen af aktieoptionen. Aktieoptionen blev reelt tildelt på et tidspunkt, hvor firmaets markedsværdi var steget, men så blev udstedelsen dateret tilbage til før stigningen, hvor aktiekursen og således den kurs, topchefen skulle betale for at indløse aktierne, var lavere.

Erik Lie lod sine forskningsresultater gå videre til de amerikanske myndigheder, og skandalen kom til at koste mange topdirektører deres job.

Kønsforsker overhalet indenom af MeToo-tsunami

En skuespiller anklagede en filmproducent for at være en gammel gris, og pludselig tog Kenneth Reinickes køns-forskning syvmileskridt

Som forsker i køn og ligestilling er der nok at se til i disse MeToo-tider. Siden New York Times for lidt over et år siden bragte artiklen om to skuespillere, der anklagede filmproducenten Harvey Weinstein for at have krænket og forgrebet sig på dem, har #MeToo-hashtagget været allestedsnærvende. Dels i form af en mængde mediehistorier om overgreb, dels som en bevægelse på særligt sociale medier, hvor kvinder har delt erfaringer omkring krænkelser, og dels som en generel debat, der er blevet ført overalt lige fra de hjemlige spiseborde til direktionslokalerne i store virksomheder.

RUC-ektor **Kenneth Reinicke** har som mandeforsker fundet sig en god niche inden for kønsforskningen. Og han har flere gange skrevet om sexismen og krænkelsekulturer, uden at det har fået de lumre bemærkninger til at forstumme eller har stoppet nærgående hænder. Derfor er han næsten slået bagover af den bevægelse, der på et år er sket i forhold til bevidsthed og åbenhed omkring sexchikane:

”Jeg må sige, at styrken i MeToo kom bag på mig. Jeg har været til adskillige konferencer om seksuel chikane, og der har ikke været meget momentum. Men da det så væltede frem ... pludselig kunne jeg sidde til mandemiddage, og så var der MeToo på dagsordenen. Så jo, det har overrasket mig, at et ligestillingsemne kunne mainstreames på den måde. Det havde jeg sgu aldrig forestillet mig.”

MeToo pålægger mænd et privilegie-tjek

Han har netop udgivet bogen **’Når mænd krænker kvinder’**, hvor han beskriver sexchikane som fænomen, særligt med fokus på, hvad krænkelserne er, hvad der ligger til grund for dem, og hvordan det kan bekæmpes. En bog som han – hævder han – faktisk var gået i gang med, før de første skandaler rullede ud fra Hollywood.

I bogen argumenterer han blandt andet for, at mænd traditionelt har været et ”usynligt” køn – modsat det kvindelige køn, der afviger fra normalen – og det smitter af på synet på deres handlinger og praksisser, der har fået lov at gå under

”Jeg har fået mange beskrivelser af, hvordan et ’hej smukke’ pludselig kan eskalere,” siger Kenneth Reinicke.

radaren. Men de forhold er der blevet røkket ved.

”Jeg tror, reaktionen på MeToo hos mange mænd har været, at det har givet dem en anledning til at privilegie-tjek. Selv om man ikke har voldtaget nogen, har man måske alligevel været en del af en kultur, hvor man var udfarende, sexistisk, ikke tog et nej for et nej,” siger Kenneth Reinicke.

Han beskriver, at MeToo-bølgen har lukket alle ind i det kvindelige erfaringsfællesskab og skabt et ”læringsrum”: ”På arbejdspladser er der helt sikkert skabt større synlighed. Bare her på RUC gik der straks en mail rundt: Hvis du bliver udsat for noget, kan du gøre sådan og sådan. Overordnet set kan man sige, at det, som før kun kunne italesættes som irritationsmomenter, efter MeToo kan beskrives som krænkelser og udøvelse af magt.”

Scoreforsøg forbudt?

Har kvinders grænser rykket sig, eller har de fået mere mod på at sige fra og råbe op?

”Jeg tror, det går lidt hånd i hånd. Når vi pludselig begynder at forandre de her kulturelt dominerende forestillinger om, hvornår det er indenfor og udenfor skiven. Vi kan pludselig se og diskutere,

at det her ikke kun handler om hysterisk frigide og jomfrunalske enkeltindivider, men en struktur, der bliver reproduceret.

En problemstilling, som stadig spørger, er det gråzoneområde, hvor nogle kvinder betragter for eksempel et kompliment af udseendet som en velkommen gestus, mens andre opfatter det sexistisk: ”Nogle kvinder kan føle sig flatterede af et kompliment. Men jeg har fået mange beskrivelser af, hvordan et ’hej smukke’ pludselig kan eskalere, og så er det ”hvad skal du lave i aften?” og så videre.”

”Er kønsforskeren nu ikke ved at fratæge mænd og kvinder mulighed for at score hinanden ved at gøre den slags replikker til krænkelser?”

”Ha ha – nej, jeg mener hverken det kan eller skal ødelægge flirteriet. Men skal man koge det ned til, hvad mænd skal lære, så er det at afkode. Du skal udvise sensibilitet og ikke bare tage det som en ret...”

lah

Kenneth Reinicke: Mænd der krænker kvinder. (Samfundslitteratur, okt. 2018).

Forskere er for kloge til person-krænkelser

Relativt få MeToo-historier blandt uni-lærere kan skyldes et højt uddannelsesniveau, vurderer Kenneth Reinicke

I februar bragte Information et åbent brev til rektorerne på fem universiteter, skrevet af en større gruppe kvindelige studerende:

“Vi, danske og internationale studerende landet over, oplever sexismen og sexchikane i vores studieliv. Vi oplever det i forskellige grader; i undervisningslokalerne, på gangene, til vejledning, i eksamenssituationer og på kollegierne – og det er et problem i vores relationer til ansatte, vejledere og medstuderende”, hed det blandt andet i brevet, der var underskrevet af 48 studerende fra henholdsvis RUC, KU, AU, DTU og CBS.

Brevet kom, efter at formanden for Danske Universiteter, **DTU-rector Anders Bjarklev**, havde udtalt, at han ikke vurderede sexchikane som et stort problem på universiteterne: ”Så havde vi nok hørt om det.”

Kenneth Reinicke er tilbøjelig til at give Bjarklev ret, i hvert fald ud fra hans egne erfaringer. De ”maskuline miljøer” og mandlige ”privilegier”, han skriver om i sin bog, er ikke noget, han selv oplever i sin hverdag på universitetet.

Veluddannede ofre siger fra

”Nu er det godt nok 20 år siden, jeg holdt om med at frekventere de studerendes fester. Jeg kan da sagtens forestille mig, at der stadig kan være noget på de der rusture. Men der har man jo også strammet op, for eksempel i forhold til de der lege, hvor man skal tage tøjet af. Så jeg synes sgu ikke, jeg bemærker noget,” fortæller Reinicke.

Universitetet burde ellers i teorien være en oplagt risikozone. Reinicke noterer selv i sin bog, at den typiske krænker er mand, gift, ældre og med højere uddannelse end ofret og med højere hierarkisk position.

Som bekendt er universiteterne mandsdominerede – i hvert fald hvad angår fastansatte forskere – og der er tale om arbejdspladser med udtalte hierarkier og skæve magtrelationer mellem studerende, ph.d.-studerende, professorer og så videre. Alligevel er tilfældene få. Måske på grund af uddannelsesniveaut, foreslår Reinicke:

”De brancher, hvor sexchikane er mest udbredt, er eksempelvis i sundhedssektoren eller restaurationsbranchen, hvor

Skal man kode det ned til, hvad mænd skal lære, så er det at afkode.

Kenneth Reinicke

det altså er patienter eller kunder og ikke kolleger, der står bag. Og så kan det måske godt være, at ofre er bedre til at sige fra, jo højere uddannet de er. Der vil nok være et emancipationsniveau, der er højere end hos kokkelærlingen, der lige er startet. Jeg vælter i hvert fald ikke rundt i sexchikaneoplevelser. Hvis der er chikane, er det nok mere kolleger, der bagtaler hinanden.”

Sund krænkelingsdebat

Som mandlig vejleder – hvad skal man passe på?

”Som vejleder er det ikke legitimt at fise rundt i de studerendes private hjem. Det har sindssygt stor betydning, for der er en faldgrube, hvor det professionelle kan flyde over i en social omgang, hvilket igen kan lede op til seksuelle relationer. Jeg tænker ikke selv over, om jeg sidder med en ren pige-gruppe.

I øjeblikket debatterer man forbud på KU og AU mod temafester, hvor udklædningen kan krænke minoriteter. Har MeToo skabt en krænkelingsforskækkelse?

”Nej, det synes jeg ikke. Jeg er ikke bange for det. I mange henseender er det en sund opmærksomhed, der pludselig er blevet skærpet, og den er absolut berettiget, specielt i Danmark, hvor man virkelig hylder det kulturelle og seksuelle frisind. Men det har også gjort, at der har været nogle ligestillingsperspektiver, der har været svære at diskutere. Og der er specielt seksuel chikane et godt eksempel, for der har du de folkløriske dimensioner med humor og tradition og så videre. Det har været et sundt refleksionsmoment,” slutter Reinicke.

lah

RUC-forbud mod hjemmevejledning

Selv om RUC som bekendt ligger ved Roskilde, har de fleste studerende altid boet i København, og det har også været gældende for vejlederne. I projektperioder, hvor grupperne ikke har haft forelæsninger, har det derfor været almindeligt at lægge vejledermøder privat i København hos vejlederen eller en studerende fra gruppen.

På et tidspunkt fandt ledelsen det imidlertid nødvendigt at indskærpe, at vejledermøder ikke skulle holdes i privaten.

Eks-prorektor Karen Sjørup – og selv kønsforsker – bekræfter, at man ønskede at undgå krænkelings-sager og lignende komplikationer mellem vejledere og studerende. Hun husker

dog ikke, at det var konkrete sager, der førte til forbuddet.

”Jeg har hørt nogle brokke sig over konkrete vejledere, men det er mange år tilbage. Der var sådan nogle eksempler, hvor mandlige vejledere havde enlige kvindelige studerende hjemme til vejledermøder, og så var der trukket en flaske vin op ... og så bliver det jo pludselig lidt date-agtigt,” fortæller hun.

Hun kender ikke til, at der blev formuleret et egentligt forbud skriftligt, men det var noget, Henrik Toft havde som princip, da han var rektor i halvfemserne, og hun har også selv slået til lyd for reglen – ”så mange gange, jeg har kunnet” – blandt andet som konsekvens af MeToo-debatten.

Akademisk bluff-skandale: Hvad

HOAX. Forskere konstruerede 20 fup-artikler inden for kønsforskning og omegn.

Inden fupnummeret blev afsløret, var syv artikler antaget, seks var under review, og seks var afvist

I maj 2017 fik to forskere antaget og publiceret artiklen ”**The Conceptual Penis as a Social Construct**”, som handler om, at penis er et socialt overgribende symbol. Penis er ikke bare associeret med mænd, men nærmere ses som socialt konstruerende. Og som sådan er penis styrende for meget, fx er den som ”manspreading” medskyldig i global opvarmning.

Artiklen burde aldrig være antaget, ifølge forfatterne selv. Artiklen var bluff, bygget på komplet nonsens ved hjælp af en postmodernisme-generator (maskine).

Sokalaffæren 1996

Den konceptuelle penis-fup har en forhistorie i nyere tid: I 1996 publicerede fysikeren Alan Sokal bluff-artiklen **Transgressing the Boundaries: Towards a Transformative Hermeneutics of Quantum Gravity** (i tidsskriftet *Social Text*), hvor han argumenterede for at tyngdekraften ikke er reelt eksisterende, men er en social og lingvistisk konstruktion. Den argumenterede for, at der må arbejdes på en ny fysik, som forkaster en højreorienteret tilgang til fordel for en mere liberal.

Sokal skrev bluff-artiklen for at konstatere, om redaktører inden for det postmoderne/socialkonstruktivistiske felt ville antage en nonsens-artikel, så længe den opfyldte redaktørens ideologiske tankegods (tidsskriftet indførte peer-review efter skandalen).

Sokal blev en del af de såkaldte Science Wars, hvor såkaldte ”realister” anklager ”postmodernister/socialkonstruktivistiske” for ikke at bedrive videnskab, men derimod ideologi og kollektiv selvovervågning og disciplinering. Omvendt beskyldes ”realisterne” for ikke at inddrage samfundsmæssige forhold i deres videnskab, og at de i bredere forstand har en samfundsbevarende, konserverende dagsorden, eller at den i hvert fald kan bruges til at legitimere dette.

De havde ikke gjort forsøg på selv at forstå, hvad de skrev om, og de havde ikke redigeret for at gøre det forståeligt. De havde bare udført den i en tilstræbt jargon, som var afluret fra poststrukturalistisk diskurs- og kønsforskning.

Identitetspolitisk videnskab

Penis-artiklen indeholdt tilsyneladende signaler med en bestemt bias, der behagede tidsskriftsredaktionen på **Cogant**, et open access-tidsskrift, hvor det kostede forfatterne 625 dollars at få den trykt.

Da bluffnummeret blev afsløret, udløste det udbredt morskab og skadefryd. Og derefter spekulation om, hvordan det dog kunne ske. Der kom groft sagt to forklaringer: Dels at alt kan lade sig gøre i et skod-tidsskrift, open access med pay-for-publication. Og dels at i postmoderne ”identitetsforskning” slipper meget uvidenskabeligt sludder igennem. Identitetspolitisk videnskab handler nemlig først og fremmest om at fortolke verden (solidarisk) ud fra faktorer som køn, race, seksualitet m.m. Videnskaben skal bidrage til at tilstræbe (social) retfærdighed for disse (marginal-)grupper. Og skriver man de rigtige meninger – det politisk korrekte – bliver det optaget.

Ny bluff-case:

Konstruktion af 20 fup-artikler

Penisartiklen og dens medfølgende teser om identitetspolitik fik **AREO-tidsskrifts-redaktør Helen Pluckrose, matematikeren James Lindsay, og filosofiprofessor Peter Boghossian** til at lave et kalkuleret forsøg: De konstruerede 20 fup-artikler på 10 måneder og søgte dem optaget i seriøse tidsskrifter.

Inspirationen var penisartiklen, men de ville raffinere forsøget, for den synes de egentlig var for dårlig, og tidsskriftet var ussel. Så den skandale var ikke en velegnet case til at afsløre, hvordan dele af feltet ”identitetsstudier” bygger på post-modernistisk eller social-konstruktivistisk teori.

De brugte 10 måneder på at skrive 20 papers med ret opsigtsvækkende titler og teorier og sendte dem til de bedste tidsskrifter inden for ”*cultural studies*”,

”*identitetsstudier*” eller kritisk teori. De kalder feltet for ”*krænkelses-studier*” og udvalgte tidsskrifter ud fra disse forskningsfelters mere eller mindre erklærede målsætning om at analysere fænomener ud fra identificere magtbalancer og undertrykkelse, som er rodfæstet i ”identitet” og i social uretfærdighed.

Hvad kan man slippe af sted med?

Artiklerne skulle være en tester på, om man kunne få optaget artikler i disse tidsskrifter, hvis man bare giver de rigtige (politisk korrekte) signaler, fx om, at samfundet er undertrykkende på race, køn, social retfærdighed o.a. Og så ville der blive set stort på den videnskabelige dokumentation.

De konstruerede hoax-artikler, hvor der blev fremsat åbenlyst latterlige eller horrible teser, lavet metodiske amatørkonstruktioner, mangel på stringens, der tydeligvis demonstrerede lille (videnskabelig) forståelse for feltet. Hvad kunne man slippe af sted med?

Studiet endte med en lynpublicering i artiklen **”Akademisk krænkelse og den humanistiske videnskabs fordærvelse”** (**Academic grievance and the corruption of scholarship, AREO-magazine 2. oktober**)

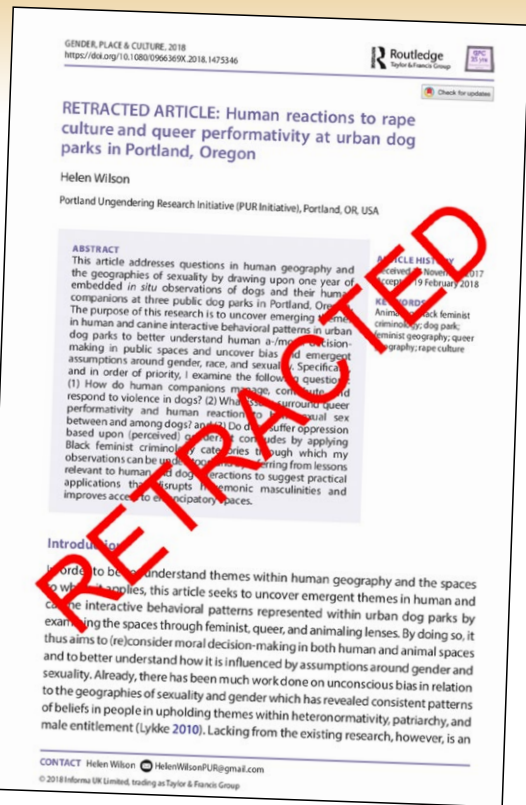
De 20 artikler på i alt 180.000 ord spændte ifølge forfatterne over femten sub-domæner, herunder feministiske køn, maskulinitet, queer, seksualitet, psykoanalyse, kritisk race-teori herunder male whiteness, fedtstudier, sociologi og uddannelsesfilosofi – alt sammen forankret i postmodernisme-teori eller socialkonstruktivismen såvel som psykoanalyse.

De fik syv artikler antaget, seks var under review, og seks blev afvist, da de blev afsløret.

Tese: Politisk korrekte standarder styrer

De skrev 20 papers – under pseudonym – der var absolut uvidenskabeligt opbygget: De startede nemlig med at fremsætte ”*politisk dristige teser/konklusioner*”, hvorefter de arbejdede baglæns med at opfinde metoder og argumenter og data, der skulle underbygge konklusionen.

man dog kan få optaget'?

De satte tre regler op for forsøgets gennemførelse: 1. At satse på at få dem peer-reviewed ved ansete tidsskrifter inden for de enkelte (sub-)felter. 2. Ikke betale for publicering. 3. Hvis de blev spurgt af redaktør eller reviewer, om der var tale om fake eller fup, ville de indrømme det!

Afsløret: Tidsskrift bad om baggrunds-oplysninger

Men da en bestemt artikel, "Dog Park", pludselig tiltrak sig stor opmærksomhed i juli måned, og journalister begyndte at grave i deres fiktive forfatternavn **Helen Wilson** og i deres fiktive institut **Portland Ungendering Research Initiative (PURI)**, bad et tidsskrift om baggrunds-oplysninger, og de måtte gå til bekendelse, jf. deres etiske kodeks om ikke at lyve.

Fup-forfatterne blev tvunget til at fremskynde publicering af projektet til starten af oktober, mens mange af deres artikler afventede endelig afgørelse hos tidsskrifterne.

Og i den fremskyndede status-artikel fra oktober konstaterede de så, at bluff-studiet havde været en stor succes:

- 4/5 af deres papers nåede altså frem til full-peer-review, mens 10-20% blev (rutine-)afvist.
- I august 2018 var fire artikler antaget og publiceret (online), tre var antaget og afventede publicering, seks afventede review, og seks var afvist.
- De fremlægger eksempler på begejstrede peer-revieweres modtagelse af artikler.
- Deres skøn er, at hvis den ene fup-artikel ikke var blevet afsløret, var de sluppet igennem med 10-12 publiceringer ud af de 20 indsendte.

Nu sidder tidsskrifts-redaktører så med røde ører, fordi de har måttet stemple "RETRACTED" på deres artikler...

Og fup-forfatterne mener, at deres tese om en "radikal konstruktivisme" på sub-felter inden for humaniora er bekræftet. På nogle humanistisk-sociologiske felter handler det ikke om at opfylde videnskabelige standarder om teori, metodik og empiri, men om at præsentere de

rigtige holdninger til køn, race, kultur og seksualitet:

"Det er et ekko-kammer af moralsk drevet mode-nonsens, der kommer ud af postmodernistisk socialvidenskab i almindelighed, og især kønsstudier".

SE NÆSTE SIDE: Fupartiklerne og debatten

“

Hoax-studiet lider i høj grad selv af de fejl, deævder at se i det postmoderne akademia: Studiet er metodesvagt, politiserende og har desuden en række alvorlige forskningsetiske skavanker.

... de har konstrueret data og løjet om deres identitet i forbindelse med konstruktionen af fupartiklerne, og værre endnu har de offentliggjort fortrolige review-rapporter uden at spørge reviewerne om lov...

Deres egen artikel er nemlig ekstremt ensidig i sin fortolkning af data – blandt andet forbigås de forkastede artikler i analysen, og forfatterne sørger omhyggeligt for kun at citere de mest positive dele af reviewrapporterne, mens reviewernes kritik forbigås i tavshed.

... deres artikel har ikke selv været udsat for peer review.

**Lektor Willum Johansen,
KU-Naturfagenes didaktik
(i VIDENSKAB.DK)**

Deres underliggende tese for projektet var nemlig, at nogle "identitets-videnskaber" har indbygget en politisk bias, hvor politisk korrekte standarder dikterer, hvad der anerkendes og publiceres, mere end det er "almindeligt anerkendte videnskabs-standarder", som de dog ikke definerede nærmere i relation til naturvidenskabelig metodik og evidens.

Tesen var, at artiklerne ville blive antaget, fordi de var baseret på de rigtige holdninger, fx til køn og social retfærdighed. De kaldte deres arbejdsmetode for "en refleksiv etnografisk tilgang", hvor de satte sig ind i terminologi og logik i bestemte grene af "krænkelses-videnskaberne".

FACITLISTE til bagsiden

- ANTAGET / PUBLISERET: "Dog Park"
- ANTAGET / PUBLISERET: "Fat Bodybuilding"
- ANTAGET / PUBLISERET: "Dildos"
- ANTAGET / PUBLISERET: "Hooters".
- AFVIST: "Masturbation".

Advarsel

Forskere fik fupartikler optaget, og det lurer konflikter og polarisering i den pol

Fup-forfatterne: 'Mode-nonsens

Pluckrose, Lindsay og Boghossian lavede et forsøg: De konstruerede 20 fup-artikler på 10 måneder og indsendte dem til seriøse tidsskrifter. Deres underliggende tese for projektet var, at nogle "krænkelses- eller identitetsvidenskaber" har indbygget en politisk bias, hvor politisk korrekte standarder dikterer, hvad der anerkendes og publiceres, mere end det er "almindeligt anerkendte videnskabs-standarder".

De fik syv artikler antaget, seks var under review, og seks blev afvist, da de blev afsløret.

Fup-forfatternes konklusion: Moralsk mode-nonsens

Fupforfatterne opsummerede deres erfaringer med bedømmelsesprocessen og den videnskabelige rationalitet hos tidsskrifterne sådan:

"Det lykkedes os at få syv slappe, absurde, uetiske og politisk biased papers optaget i respektable tidsskrifter inden for disse 'krænkelses-studier'. Det beviser ikke, at Academia er forrådnat ... for hovedparten af den humanistiske videnskab er sund, og deres peer-review er streng og rigoristik.

Men ikke desto mindre skal man

være bekymret for visse områder inden for humaniora, der opmuntrer til denne form for 'studier'. Det burde ikke være muligt at få optaget en enkelt af vores skrækkelige artikler i anerkendte tidsskrifter, endsiges syv! Og det er vores oplevelse, at disse syv bare er toppen af isbjerget ..." (AREO).

De konstaterer, at der hersker "en radikal konstruktivisme" på disse problematiske sub-felter: Felterne beherskes af tankegods, der skal fremme dagsordenen om social retfærdighed set ud fra bestemte perspektiver: køn (kvinder) eller minoriteter som race, kultur, religion og seksuel præference. Underforstået i nogle artikler var, at specielt hvide heteroseksuelle mænd er en (dominant) modpart til disse identiteter. Som videnskab er disse felter drevet af en epistemologisk og moralsk relativisme, "anti-tetisk for universel liberalisme og videnskab".

Ifølge fupforfatterne er det virkelig bekymrende, at det skader videnskabens og peer-review-systemets troværdighed på bestemte felter: "Det er et ekkokammer af moralsk drevet mode-nonsens, der kommer ud af postmodernistisk socialvidenskab i almindelighed, og især køns-studier".

Identitetspolitikens indtrængen i videnskaben må ikke føre til krav om, at videnskab laver selvcensur af frygt for at provokere sociale eller identitetsmæssige interesser, mener professor emeritus i videnskabs-teori Finn Collin.

"Uni'er må ikke bliver templer for politisk korrekthed, hvor det gøres upassende at komme med ytringer, som "krænker" – selv om KU-ledelsens s forbud mod udklædningsfester som krænkende overfor minoriteter unægtelig kan fortolkes ind i dette mønster."

"På det liberale uni' skal forskere og undervisere kunne tænke og sige ting, som er ubehagelige for visse interesser. Hvis man ikke må støde nogen, så ville universiteterne stadig docere, at jorden er universets ubevægelige centrum, og at jorden i øvrigt blev skabt for 6000 år siden..."

Kritiker: Fupforfatternes skjulte dagsorden

Fup-artiklerne har skabt almindelig moralsk, men også skeptiske indvendinger og protester fra andre fløje.

Den engelske professor og kønsforsker Alison Phipps er enig i, at fupartiklerne påpeger problemer, men anklager fupforfatterne for at spille med fordækte kort. De foregiver at være frisindede venstreorienterede "liberals", og at deres projekt er båret af "god tro" overfor videnskaben, men at det er indlysende, at deres formål (også) er at undergrave og mistænkeliggøre bestemte videnskabsfelter igennem selektive nedslag:

"Der er rigeligt med studier inden for 'krænkelses-studier', der ikke tager et social- konstruktivistisk perspektiv. De problemer, fupartiklerne identificerer, er altså specifikke, og man kan ikke generalisere på den baggrund".

Hun tror ikke på forfatternes ideelle hensigter. Phipps vil hellere vende fokus mod videnskabens betingelser, fx økonomi, publikationspres og faldende standarder:

"Det er proportionsforvrængning at fokusere på problemer i udvalgt 'krænkelses-videnskab'."

mod ekko-kamre

har skabt debat om seriøsiteten i visse videnskaber. Og nedenunder

politiske samfundsdebat, siger videnskabsforsker

Positionering

Professor Finn Collin er enig med den engelske kønsforsker i, at opsamlingen på fup-artiklerne generaliserer og dramatiserer, men han vil ikke motivforske på fup-forskere.

Collin identificerer flere positioneringer i debatten om bluff-artiklerne:

Det kan være de ”højreorienterede”, der mener, at identitetspolitiske og andre venstreorienterede har udløst affæren med politiserede dagsordener.

Det kan være yderligtgående ”venstreorienterede” med identitetspolitiske dagsordener, der mener, at fupartiklerne er konstrueret som en konspiration, der skal underminere politiske initiativer og rettigheder baseret på køn, race osv.

Eller det kan være en midterpositionsgruppe – som er sværere at sætte etikette på – som mener, at kommercialisering af publiceringen (herunder pay-print) bærer en del af skylden. De drager en parallel til medierne, hvor sociale medier tjener på at skabe ophidselse og polariserede konfrontationer. Problemet forstærkes af publiceringspres, som fører til hurtigt tilskårne artikler og sjusket peer-reviewing (replikationskrisen).

Farligt: Sagen kan forstærke forsker-skepsis

Finn Collin vil ikke gå ind i en nærlæsning af de konkrete fup-artikler og deres modtagelse, men gerne udtale sig generelt om fænomenet.

”Forfatterne peger da på et reelt problem, når de kunne få disse fupartikler antaget inden for sub-felter i tilknytning til postmoderne og social-konstruktivistisk teori, hvor ’identitetspolitik’ tilsyneladende indgår som en faktor i den videnskabelige bedømmelse”.

Men fupforfatterne har udvalgt sig sub-felter inden for ”krænkelsesstudier” og afslører meget kritisable procedurer her: ”Men forfatterne drager konklusioner, som uretmæssigt kan mistænkeliggøre nærliggende fag-felter, der faktisk overholder almindelige videnskabelige kriterier”, siger Collin.

”Og på den måde kan casen desværre også bruges til at forstærke befolkningens

Med sin forkortede tilgang til ’videnskabelighed’ kan fupforfatterne skabe en uproduktiv beskrivelse af og modsætning mellem deres ’realisme’ og de andres ’(radikale) konstruktivisme’

Finn Collin

skepsis overfor videnskabens troværdighed”. Tilliden er i forvejen svækket af replikations-krisen, der består i, at en mængde videnskabelige forsøg fremlagt i velrenommerede tidsskrifter ikke har kunnet gentages af andre forskere. Mange af disse forsøg vedrørte naturvidenskabelige og lægevidenskabelige spørgsmål.

Videnskabelighed: Fupforfatterne forkorter

Collin mener som en selvfølgelighed, at artikler skal antages efter anerkendte videnskabelige kriterier: materialet skal oparbejdes, der ræsonneres, og stoffet diskuteres, hvorefter det fremlægges:

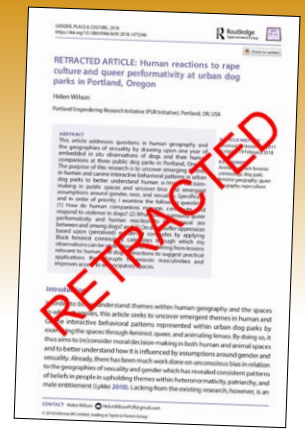
”Når det er sagt, kan det diskuteres, om fupforfatterne slipper for let ved at foregive, at videnskabelige spørgsmål kan afgøres ved en entydig procedure eller metode. Den formelle akademiske lødighed af en forskningsartikel kan ganske rigtigt bedømmes ud fra rimeligt klare kriterier, men det kan ofte tage en generation eller mere, og tusindvis af artikler, at afgøre selve det videnskabelige spørgsmål, artiklen handler om”

Han henviser til, at de første artikler om klimaforandring blev afvist af kritikere som ”junk science”, fordrejet af en ”grøn” ideologi. Men i dag, mange årtier, mange data og en hidsig debat senere, viser det sig, at de havde fat i en vigtig sandhed. Og derfor tales der om de 97 pct.s-konsensus blandt klimaforskere.

”Med sin forkortede tilgang til ’videnskabelighed’ kan fupforfatterne skabe en uproduktiv beskrivelse af og modsætning mellem deres ’realisme’ og de andres ’(radikale) konstruktivisme’..”

Husk: Polarisering i USA

Collin mener, at den aktuelle affære skal sættes ind i en USA-kontekst, hvor de

sociale spændinger på køn, race og seksualitet er meget større end herhjemme og derfor også er blevet et betændt felt for markeringer på uni’erne.

”Den politiske og sociale polarisering i USA er meget stor, som eksemplificeret i konflikten mellem republikanere og demokrater. I årtier har der været en ’cultural war’. Så den klassiske debat om det naturlige (genetik) frem for det sociale (vilkår og opvækst) lander nemt i en kamp mellem partsinteresser, der har en tendens til at forskanse sig i lukkede ekkokamre, hvor man bekræfter hinanden”, forklarer han.

”Men det er meget kedeligt, hvis bluff-artikler bruges til danne disse grøfter i videnskabssamfundet”.

Farlig udvikling: Ekkokamre

Collin oplever – og modtagelsen af bluff-affæren peger på det samme – at debatklimate har ændret sig:

”Medierne og især de sociale medier har undergået en forvandling fra at være kanaler for information til at være talerør for sekteriske interesser, der bliver stadig mere aggressive og højroastede. Og de lukker sig inde i stadig snævrere ekkokamre, hvor lukkede grupper bekræfter hinanden, hidser hinanden op og ikke kommunikerer udadtil. Hvis vi ikke passer meget på, vil den akademiske verden bevæge sig i samme retning, hvor tidsskrifter bliver ekkokamre for bestemte akademiske klikker”, siger han.

Og midlet mod dette er en streng fastholdelse af de akademiske idealer, såsom peer-reviewing – og i en version med gennemsigtighed, hvor man sørger for at inddrage alle de discipliner, der er på spil i et paper/manus.

Endelig mener Collin, at der i den foreslåede oprustning af filosofikum i de enkelte studier bør være en væsentlig portion videnskabsteori: ”Med sober indføring og diskussion af forholdet imellem konstruktivisme og realisme i videnskaberne, herunder humanvidenskaberne”.

Myndighedsbetjening: Udlicitering udsat

Store problemer med 'konkurrenceudsættelse' gør, at Miljøministeriet tager et års tænkepause

I slutningen af juni 2017 bekendtgjorde miljøminister Esben Lunde Larsen, at han udliciterede ("konkurrenceudsatte") ministeriets bevilling til myndighedsbetjening. Det blev ikke begrundet med faglig utilfredshed med de hidtidige hoveddaktører (AU, DTU og GEUS o.a.). Begrundelsen var ideologisk-økonomisk: Udlicitering skaber konkurrencen og kvaliteten.

Første etape omfattede bl.a. veterinærområdet (som KU/Serum-instituttet vandt fra DTU). Næste del skulle ramme naturområdet, herunder skov samt luft og emissioner. Men i slutningen af september meddelte ministeriet pludselig,

- at "planlægnings-varslet" er forlænget med et år (så de nuværende opgaver først er opsagt pr. 1.jan 2022).
- at de følgende etaper 2-4 med bl.a. jord, vand og hav forlænges tilsvarende med et år.

Det betyder i praksis, at den nye miljøminister Jakob Ellemann-Jensen har givet alle med "myndighedsbetjening" (AU,

DTU, KU og GEUS) et års ekstra pustetur, før 'deres områder' sættes i åbent udbud.

Ministeriets kryptiske begrundelse: Risikovurdering

Miljøministeriets begrundelse for udsættelsen lød: *"Udarbejdelsen af den overordnede plan for den resterende konkurrenceudsættelse (runde 2, 3 og 4) forlænges tilsvarende for at give tid til en grundig afdækning af mulige gevinster og risici, så de værdifulde forskningsmiljøer i Danmark ikke bringes i fare ved en konkurrenceudsættelse"*.

Den kryptiske formulering "mulige gevinster og risici" udløser spekulationer på, om det er signal til hel eller delvis tilbagetrækning af udliciteringen. Det er ingen hemmelighed, at Esben Lunde tvang en forhastet udlicitering igennem som en ideologisk markering, som nogle også kaldte en straf til forskerverdenen. Han kom landbrugslobbyens forbitrelse i møde. Lobbyen havde klaget over, at miljøforskere ikke ville deltage i minister Eva Kjer Hansens manipulation med forudsætningerne bag Landbrugspakken ("baseline-beregninger"), og det udløste som bekendt Gyllegate og ministerens fyring.

Esben Lunde fik en bi-gevinst, sagde kritikerne, nemlig at udliciterings-truslen virker disciplinerende på miljøforskere, for de skal leve med truslen om, at de kan miste kontrakter, hvis de ikke opfører sig hensigtsmæssigt i forhold til ministerens ønsker...

Sønderlemmende kritik fra AU og DTU

Efterfølgende kan det være gået op for ministeriets embedsmænd, at udliciteringen var forhastet – og måske har embedsmændene tilmed fortalt den nye minister Jakob Ellemann-Jensen, at udliciteringen er kompliceret. Og tilmed ikke rationel brug af ressourcer og heller ikke fagligt fornuftig, hvorfor det måske er bedst med en udsættelse?

FORSKERforum har nemlig fået aktindsigt, som afslører stor utilfredshed med udliciteringen:

- AU's bedømmelse af processen bag udlicitering af området "natur og luft" får dumpekarakter: 'Mindre tilfredsstillende' (se s. 17).

Miljøministeriet hemmeligholder

Miljøministeriet har nægtet FORSKERforum aktindsigt i "markedsanalysen" med henvisning til det offentlige økonomiske interesser ("Miljøministeriets forhandlingsmuligheder"). FORSKERforum vil gerne se det kommissorium, som konsulentfirmaet Deloitte arbejder ud fra, for at belyse, om de er sat til at undersøge, om konkurrenceudsættelse egentlig er samfundsmæssigt og økonomisk forsvarligt? Det ville også være interessant, at kende AUs og DTUs bedømmelse af Miljøministeriets forvaltning af processen?

Men det vil ministeriet altså ikke give indsigt i. Og det er måske forståeligt, når man ser AUs og DTUs dumpe-karakterer til ministeriet.

FORSKERforum har klaget over ministeriets afvisning af aktindsigt. Der henvises til at afslaget er usagligt begrundet.

Kemi og Fødevarer
(142,8 mio. kr.)

Planteproduktion
(133,8 mio. kr.)

Husdyrproduktion
(99,8 mio. kr.)

Veterinær
(91,1 mio. kr.)

Fiskeri og Akvakultur
(72,7 mio. kr.)

Natur og vand
(71,9 mio. kr.)

Luft, emissioner og risikovurdering
(41,3 mio. kr.)

Fødevarer og
forbrugeradfærd (28,7 mio. kr.)

Ressource- og samfundsøkonomi
(15,8 mio. kr.)

Arktis/Grønland
(8,1 mio. kr.)

Skov og landskab
(10,9 mio. kr.)

Miljø- og livscyklusvurdering
på affaldsområdet (1,5 mio. kr.)

Områder, som skal udliciteres.
Veterinærområdet har været udbudt.
Fiskeriområdet er overført til Udenrigsministeriet.

- Og DTU dumper ministeriet på udliciteringen af veterinærområdet: 'Ikke tilfredsstillende'. DTU klagede så meget over forvaltningsprocessen, at det blev til en sag, som Rigsrevisionen undersøger – og her kan Miljøministeriet stå til en næse, når rapporten kommer i januar (se s. 18).

Kritikken kan have gjort indtryk hos embedsmændene, fordi de også er konfronteret med utilfredshed i den evaluering af udliciteringsprocessen, som embedsmændene netop nu er i gang med at lave, og som skal danne baggrund for en masterplan for det videre forløb. (Ministeriet oplyser, at evalueringen kommer som planlagt i november, men udsættelsen betyder, at masterplanen først kommer engang i 2019).

Erkendelsen af uhensigtsmæssighed kan også være resultat af den "markedsafklaring", som konsulentfirmaet Deloitte har afleveret til ministeriet. Her skal unjerne med myndighedsbetjening (AU, DTU og KU) angive deres "styrkepositioner og områder, hvor de ønsker at byde ind".

AU dumper ministeriet: 'Mindre tilfredsstillende'

Voldsom kritik fra AU af Miljøministeriets håndtering af udlicitering af myndighedsbetjeningen

Miljøminister Esben Lunde Larsen bekendtgjorde i juni 2017, at han ville udlicitere/konkurrenceudsætte ministeriets myndighedsbetjening på i alt 660 mio. kr. årligt. I første trin indgik så områderne "natur og luft".

Det skulle angiveligt ske i en proces med "dialog og samarbejde" mellem ministerium og miljøforskningen, men det slap ministeriet ikke godt fra. På en femtrinsskala bedømmer AU-miljøforskningen bagefter, at ministeriets præstationen var "**mindre tilfredsstillende**", hvor kun "ringe" er dårligere.

Sådan lød AU's evaluering af processen (dialog og samarbejde) om denne konkrete udlicitering. Det fremgår af AU-miljøforsknings svar på spørgeskema (4. juli), som FORSKERforum har fået i hænderne.

Ministeriet ville hemmeligholde kritik

FORSKERforum fik aktindsigt på AU (med økonomi overstreget), efter at Miljøministeriet nægtede at give aktindsigt med henvisning til, at det kan vedrøre konkurrenceforhold. Og aktindsigten afslører en voldsom kritik af ministeriet fra AU's miljøforskning.

I oktober-december sidste år brugte 20 personer fra AU's miljøforskning ca. 600 arbejdstimer på at udarbejde dokumenter og besvare spørgsmål til ministeriet. Men AU mener, at der var et uklart formål: Embedsmændene blandede en konsekvens-vurdering og indhentning af udbudsmateriale sammen.

Ministeriet bad om udredninger og detaljerede oversigter, "som det var vanskeligt at se begrundelsen for", og som nærmere lignede forberedelse af nyt udbud end en egentlig af evaluering af udbuddet.

Og mellem linjerne siger AU så også, at ministeriet var uinteresserede i de generelle problemer, som konkurrenceudsættelse giver.

'Ikke imødekommende'

AU beskriver en proces, hvor embedsmændene har været så målfikserede på at bosse udliciteringen igennem, at de forsømte helt elementære forvaltnings-pligter.

De embedsmænd, som deltog i

møderne, havde tilsyneladende ringe beslutningskompetence, så det var svært at få respons på "AU's begrundede notater og spørgsmål. Møder var cirkulære, fordi der ikke kom referater ud, så man drøftede det sammen om igen".

Embedsmændene var mere interesserede i at høre om licitationsprocessen end at høre på AU's betænkeligheder ved selve udliciteringen: "Der har desuden ikke været imødekommenhed i forhold til at tage alle AU's bemærkninger og referater ad notam". Og AU oplevede, at referaterne "ikke afspejlede den reelle diskussion, som har fundet sted på møderne."

Kritik blev overhørt

Ministeriets embedsmænd lavede en proces, der i ringe grad inddrog AU's problemer med udliciteringen. AU lavede i januar en konsekvensvurdering, som påpegede tab af synergier mellem sektorforskning/ni, som paradoksalt nok var hovedbegrundelse bag 2007-fusionerne (hvor DMU blev fusioneret under AU). Og så peges der på praktiske problemer med mulige

“

AU's konsekvensvurdering afdækkede en række forhold, særligt tab af synergier til andre områder af rammeaftalen og en række risici i relation til gennemførelsen af opgaver indtil kontraktudløb, som Myndigheden valgte ikke at reflektere i sin vurdering. AU oplevede, at det var meget vanskeligt i processen at opnå anerkendelse af, at disse forhold er reelle og vil kunne få betydelige konsekvenser i fremtiden.

(AU's evaluering af proces bag konkurrenceudsættelse, 4. juli)

Natur, søer og hav samt luft er nogle af de forskningsområder, som skal konkurrenceudbydes. Nogle områder er mere kontroversielle end andre. Her er et kontroversielt område i forbindelse med FNs senest klima-rapport. Det er AU-DCEs rapportering om dansk landbrugs udledning af drivhusgasser (rapport fra 20 dec. 2017).

kontraktudløb, som embedsmændene ikke tog med.

Ministeriet spurgte til organiseringen af opgaveløsning på de enkelte betjeningsområder. Men man inddrog ikke, at embedsværket stiller krav om at få løst flere og flere opgaver (fx opbygning af vidensbase), samtidig med at finansieringen udhules; hvorved krav om medfinansiering vokser. Og det udhuler AU's miljøforskning:

"AU er således gennem tiden blev presset til at bruge (ministeriets kontrakt-, red.) midler til rådgivningsopgaver samtidig med, at der nu sættes spørgsmålstejn ved, om aktiviteterne så gennemføres forskningsbaseret".

DTU dumper Miljøministeriet:

- da KU/SSI vandt udlicitering af veterinærområdet: Udbudsmateriale og proces begunstigede KU/SSI.

Rigsrevisionen er gået ind i sagen og kommer med en rapport i starten af næste år.

DTU havde siden 2007 stået for myndighedsbetjeningen på diagnostik, forskning og rådgivning om smittefarlige husdyrsygdomme. Beredskabet omfatter cirka 80 sygdomme hos husdyr, hvoraf nogle kan smitte mennesker.

Finansudvalget havde egentlig bevilget 80 mio. kr. til bygning af nye stalde til erstatning af forældet anlæg på øen Lindholm, så DTU kunne fortsætte myndighedsbetjeningen på veterinærområdet. Men så udliciterede Esben Lunde Larsen veterinærområdet.

Og det kom som en overraskelse, at DTU i juni 2017 tabte udlicitering ("konkurrenceudsættelse"), så DTU i 2020 mister området til et konsortium bestående af Statens Serum Institut/og KU's fødevarerområde.

DTU protesterede over forløbet.

Rigsrevisionen vurderer begrundelser og sagsforløb

DTU protesterede over ulige behandling i udbudsproces og bedømmelse, og det gravede fagbladet INGENIØREN sidste år i. DTU pegede på, at konsortiet fik en konkurrencefordel, fordi DTU ikke var specifikt oplyst om staldkrav. Det betød, at man også bød ind på staldkrav til store dyr, og dermed var man dyrere end KU/SSI, som ikke levede op til disse krav. Men den manglende kravspecifikation for DTU var måske ikke en fejl, men skyldes, at Miljøministeriet var biased mod KU/SSI, hævder DTU.

Aktindsigt i DTU's evaluering af processen, som FORSKERforum har fået, viser, at DTU dumper Miljøministeriet for forløbet. Ministeriet får ringeste bedømmelse, 'ikke tilfredsstillende', når det handler om iværksættelsen, valg af leverandør, hovedprincipper for konkurrenceudsættelse. Om forberedelsesfasen slipper ministeriet med næstringeste bedømmelse, "**mindre tilfredsstillende**".

Selv om DTU kun fik lov til at forholde sig til processen i et stift spørgeskema, fremstår der dog mellem linjerne

også en principiel undren over og kritik af fornuften og rationale bag udlicitering: Kan det virkelig være økonomisk og rationelt fornuftigt at bruge kræfter på en udlicitering, når der ikke foreligger kritik af den hidtidige leverandør?

Og kritikken er hos Statsrevisorerne, som har bedt Rigsrevisionen om at "*vurdere begrundelsen og undersøge sagsforløbet*" i sagen (kommissorium 24. januar). Den rapport kommer dog først i starten af det nye år.

“

På baggrund af ovenstående har DTU det indtryk, at Fødevarestyrelsens beslutning om leverandørskifte muligvis var givet på forhånd.

(DTUs indsigelser og klager over udbud veterinærområdet, juni 2018)

Forberedelsesfasen: Uoplyste grise-staldkrav

DTU's dumpekarakter til ministeriets håndtering af udliciteringen fremgår af DTU's svar på spørgeskema i en efterevaluering af udvælgelsesprocessen. Det er DTU's gennemgående klagetema, at udbudsmaterialet har været uklart og upræcist – og gav KU/SSI en fordel.

Om selve tilrettelæggelsen fremgår, at DTU gik ud fra, at ministeriet ville følge deres egne udbudsregler og -betingelser: "Det skete ingenlunde – med heraf følgende usikkerhed omkring det juridiske grundlag ... og karakteren af konkurrenceudsættelsen".

DTU klager især over, at ministeriet – trods DTU's gentagne opklaringsforsøg – afklarede nogle specifikke staldkrav, og "det er ud fra et almindeligt forvaltningsretsligt og ligebehandlings-synspunkt ikke korrekt og rimeligt". DTU havde indbygget dyre bygninger til store dyr, men det havde KU/SSI ikke, og det kom som en overraskelse for DTU, at det ikke indgik som krav. Derfor fik KU/SSI flere point på dette punkt.

Men da DTU ikke var gjort bekendt med (bortfald af) bestemte staldkrav, mens SSI/KU forholdt sig til disse, blev DTU diskvalificeret på dette, mens SSI/KU tilsyneladende var oplyst om nogle specifikke staldkrav og forholdt sig til disse: "Efter DTU's opfattelse har dette givet KU/SSI en urimelig konkurrencefordel".

Tællesystem favoriserede KU-konsortiet

Hvad angår **iværksættelsesfasen** vurderer DTU denne som "utilfredsstillende".

Det undrer DTU, at KU får højere score på at planlægge ansættelse af 58 nye medarbejdere, end DTU får på sine 210 på Veterinærinstituttet.

Udbudsmaterialet har her en faktor, hvor faglig robusthed bl.a. vurderes på personalets publikationsstatus. Det er tydeligvis en faktor, som er indføjet af embedsmænd, som ikke kender sektorforskningen. Mens publikationsfaktoren kom til at begunstige KU, som har mange professorer, så er DTU-sektorforskningen besat af seniorforskere/seniorrådgivere, som er en stillingskategori, der er specifikt udviklet til "myndighedsbetjeningen". Men professorer vægter mere, fordi seniorforskere ikke har samme krav til publicering og derfor ikke har samme meritter: "Med det anvendte tællesystem straffer man den eksisterende leverandør".

DTU undrer sig også over en bias til fordel for SSI/KU, for når det handler om "finansiel robusthed", så vurderes KU/SSI-konsortiet til at være mere robust, selv om deres bud ikke indeholder et budget for omkostningssiden...

Hvad angår **valget af leverandør**, har DTU som hovedanke, at bedømmelsen/udvælgelsen ikke er foretaget af – eller med assistance fra – et uvildigt forskningsfagligt panel.

Ministeriet opfyldte ikke udbuds-principper

DTU mener ikke, at ministeriet har opfyldt deres egne hovedprincipper for konkurrenceudsættelsen. Det har man

'Ikke tilfredsstillende

klaget til Rigsrevisionen over.

Først og fremmest er der ikke sket en ligebehandling af de to parter. Men der har heller ikke været gennemsigtighed i processen: Krav-specifikationerne var ikke tilstrækkelig tydeligt formuleret og udfoldet i udbudsmaterialet, hvorfor bedømmelsen (pointgivning) blev vilkårlig eller forudindtaget. Den uomtvistelige fordel, som DTU havde som rutineret eksisterende leverandør, blev ikke tillagt nævneværdig værdi i udvælgelsen.

DTU peger også på, at udbuddet er historieløst, når DTU fik placeret veterinærområdet i den store fusionsrunde i 2007, hvor begrundelsen bl.a. var at opbygge samarbejde mellem sektorforskning/uni'er, og hvor sektorforskningen skulle indgå i undervisningen.

DTU undrer sig over, at det ikke tæller i DTU's favør, at man faktisk kan dokumentere håndtering af beredskab (diagnostisering, parathed, synergier), mens KU nøjes med at beskrive, hvordan man agter at gennemføre håndteringen.

Endelig undrer DTU sig over, at de samfundsøkonomiske omkostninger ikke indgår som et parameter: "De økonomiske omkostninger, som er forbundet med leverandørskifte fra DTU til KU/SSI, tillægges ikke vægt i udvælgelsen.

Ministeriel bias: KU-SSI skulle vinde?

Rigsrevisionen har fået DTU's vurdering af forløbet, og heri står, at DTU har det indtryk, at "ministeriets beslutning om leverandørskifte muligvis var givet på forhånd".

Det udlægning antydede fagbladet INGENIØREN allerede i oktober sidste år. Her blev der henvist til, at det hele tiden var meningen, at DTU skulle tabe veterinærberedskabet. Dels skulle ministeriet høre på DTU's klager over, at området var et underskudsforretning, og ministeriets udlicitering kunne måske være en spareøvelse. Og dels manglede Seruminstitutet penge. Derfor kom konkurrenceudbuddet i juni 2016 meget belejligt, for så kunne

Miljøministeriet få løst to problemer, hvis KU/SSI overtager bevillingerne til det veterinære beredskab fra 2020.

Men også andre aspekter talte for, at KU/SSI skulle vinde. KU har nemlig dyrlæger.

Og i juni 2017 fik SSI til opgave at udføre analyser på noget kritisk for det nationale infektionsberedskab. Det passer ind i regeringens såkaldte 'One Health-strategi', hvor man samtænker dyr, mennesker og miljø, lød det fra SSI.

Ministeriet afviste, at DTU var dårligt behandlet i processen.

Ministeriet skjulte motiv: Redde SSI's dårlige økonomi?

Nu fremlægger DTU så økonomisk dokumentation for biasen, der dokumenterer favorisering.

Økonomisk scorede KU/SSI højere, og deres tilbud så rigtigt nok mest fordelagtigt ud med et budget på 110 mio., mens DTU's tilbud stod på 116 mio. kr. Men KU/SSI havde kun indsendt et indtægtsbudget og ikke et egentligt udgiftsbudget, og det burde tælle negativt, mener DTU.

DTU's klage til Rigsrevisionen fortæller, at man oplevede, at ministeriet favoriserede KU/SSI. DTU undrer sig over, at DTU's økonomiske robusthed blev vurderet lavere, samtidig med, at KU's/SSI's tilbud faktisk forudsætter en efterbevilling på 130 mio. til opførelse af nye laboratoriebygninger (alt imens DTU måtte stoppe sin 80 mio.s udbygning). Rigsrevisionen skal vurdere, om dette er

Årsrapport 2017

Laboratorieundersøgelser af materiale fra KVÆG på DTU Veterinærinstituttet
SEGES Laboratoriet i Kjellerup og Eurofins

Maj 2018

DTU Veterinærinstituttet

Store kvæg var det, som især diskvalificerede DTU i forhold til konsortiet KU / Seruminstitutet. Og her er så noget af det sidste, som DTU kommer til at lave på feltet: DTUs årsrapport vedrørende kvæg (udgivet maj 2018).

samfundsøkonomisk fornuftigt.

Men SSI's finansielle vanskeligheder ignoreres ved bedømmelsen. Man fortæller ikke, at SSI's økonomi kun hænger sammen pga. særtilskud. SSI kører nemlig med løbende underskud og fik i 2017 en kredit hos Finansudvalget på 260 og 122 mio. kr. til at dække et akkumulerende underskud. Og uden disse bevillinger ville SSI's økonomi være usund, og det ville normalt betyde frasortering i en prækvalifikation som veterinærberedskabet.

jø

FN's Klimapanel: ALARM

Klimapanelet sammenfatter klimaforskningen i en indtrængende opfordring til politikerne.

Men klimaskeptikere blandt politikerne mener at forskerverdenen er uenig

”Forstå konsekvenserne af global opvarmning til 1,5: Menneskelige aktiviteter anslås allerede nu at have forårsaget ca. 1,0 gr. global opvarmning over præindustrielt niveau (i et interval 0,8-1,2 grader). Hvis opvarmningen fortsætter med at stige med nuværende tendenser, vil opvarmningen sandsynligvis nå 1,5 grad mellem 2030-2052”.

Sådan indleder FN's klimapanel sin seneste rapportering i sin sammenfatning for politikere/beslutningstagere.

Rapporten siger, at gennemsnitstemperaturen allerede er steget med 1 grad siden 1850. Rapporten forudsiger en temperaturstigning på 1,5 grad, og det lyder ikke af meget, men det vil få drastiske konsekvenser for lavtliggende øer og nationer, der forsvinder, dyrearter, som uddør, oversvømmelser, tørke og sultkatastrofer. Så konsekvenserne bliver store, hvis politikere og beslutningstagere ikke bliver enige om at bekæmpe de menneskeskabte varmestigninger med politiske indgreb.

“

Der findes forskere, som er uenige i, at den globale opvarmning (er menneskeskabt) ...” “Jeg tror ikke, at global opvarmning er en skrøne. Jeg tror, at der sandsynligvis er en forskel. Men jeg ved ikke, om det er menneskeskabt. Jeg vil sige dette: Jeg vil ikke give trillioner og billioner af dollars. Jeg vil ikke miste millioner og millioner af arbejdspladser

Donald Trump
(CBS' 60 minutes efter FN-rapporten)

“

For at holde os under de 1,5 grader lyder Klimapanelets konklusion, at der må sættes ind med en drastisk indsats, der kan sammenlignes med 2. verdenskrigs niveau, for at mindske de fossile brændstoffer og for at fjerne kuldioxid fra atmosfæren

Dana Nucitelli

Menneskeskabt CO₂-udledning skal reduceres drastisk

Rapporten siger, at den menneskeskabte CO₂-udledning i 2030 skal være reduceret med 45 procent i forhold til 2010-niveauet, hvis man skal nå målet med de 1,5 grader. Det betyder utvetydigt, at CO₂-udledningen må reduceres drastisk, samtidig med at der må arbejdes på at deponere drivhusgasser og på at finde nye teknologier, som begrænser forurening, og måske tilmed geo-engineering, som kan gribe ind i klodens klimasystem (fx megaspejle som solskjold).

Den vigtigste menneskeskabte klimændering skyldes den øgede drivhuseffekt, som virker opvarmende i de nederste 10-15 km af atmosfæren, det vi kalder troposfæren. Menneskets aktiviteter øger atmosfærens indhold af drivhusgasser, som for eksempel kuldioxid (CO₂) gennem stadig øget afbrænding af fossile brændsler (kul, olie, gas) og på grund af øget skovrydning, metan (CH₄) fra øget husdyrhold, lossepladser, afbrænding af biomasse samt risdyrkning og lattergas (N₂O) fra afbrænding af biomasse og fra landbrugets kvælstofgødning.

Regeringens løsning: Elbiler

Den danske regering har løftet sløret for sine prioriteringer: Benzin og diesel-biler skal erstattes af elbiler, mens der ikke skal være indgreb over for landbrugets udledning. Landbruget står for 20-30 procent af den danske CO₂-udledning på

foderproduktion og ko-prutter m.m.

Mens nogle mener, at klimaproblemet udstiller, at der er grænser for vækst, så mener regeringen, at vækst og teknologiske fremskridt er forudsætningen for velfærd. Men regeringens udspil blev kritiseret for at være alt for passivt, og miljøorganisationer kritiserer generelt de danske politikere for at være berøringsangste, når de ikke fortæller borgerne, at hvis der skal gøres noget, så berører det vores materielle livsformer fra flyrejser til daglig konsum.

Den konflikt genfindes i hele verden. Nogle klimaforskere og -kommentatorer prøver at positivere debatten – ”vi kan nå det endnu” – for at overbevise politikere om, at de bør handle aktivt og gerne drastisk.

Indsats som 2. verdenskrig

Nogle ser pessimistisk på politikernes vilje til at lytte til forskerne og lave drastiske indgreb. Den engelske avis GUARDIANs kommentator beskriver konflikten sådan, og han mener, at klimapanelets konklusion i virkeligheden har en meget mere brutal og rå undertekst:

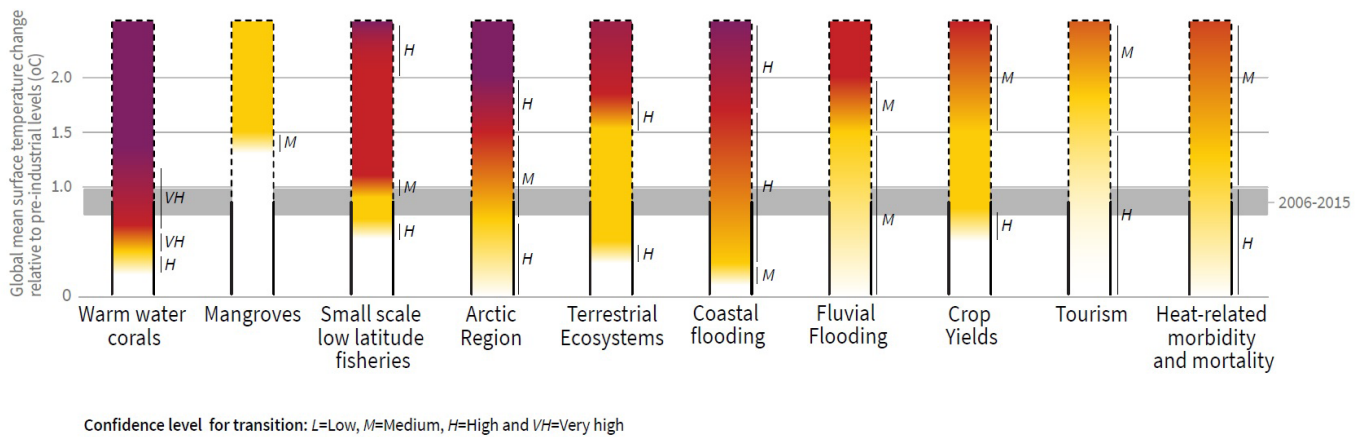

“

Jeg kan da ikke udelukke tesen om, at det er menneskeskabt. Men så længe der er pålidelige forskere, der siger det ene, og så nogle andre, der siger det andet, så føler jeg mig ikke fuldstændigt overbevist om, at den ene forklaring er mere rigtig end den anden. Så handler det mere om trosspørgsmål, og det synes jeg først og fremmest hører til i en kirke og ikke i politik

Klimaordfører Mikkel Dencker, Dansk Folkeparti
(august 2018, INFORMATION).

Impacts and risks for selected natural, managed and human systems

Konsekvenserne af temperaturstigninger er drastiske, især for koralområder, arktis og oversvømmelser. Grafens farver illustrerer konsekvensen af temperaturstigning på 1,5 grad / 2 grader på forskellige forhold: Koralrev, mangroveskove, lavvandsfiskeri, arktis, oversvømmelser vækstforhold, turisme, tørke-relateret sygdom og død (Lilla farve indikerer voldsomme konsekvenser (H: High), rød store og omfattende konsekvenser, gul moderate konsekvenser.

(KILDE: FN's klimapanel's sammenfatning for beslutningstagere)

"Afhængigt af hvordan man definerer 'præ-industrielle temperaturer', og om vi fortsætter med at forbrænde fossile brændstoffer i det nuværende tempo, er det sandsynligt, at vi allerede vil brænde resten af vores 1,5 graders fossilbudget (fra Parisaftalen) inden for de næste 3 til 10 år! For at holde os under de 1,5 grader lyder Klimapanelets konklusion, at der må sættes ind med en drastisk indsats, der kan sammenlignes med 2. verdenskrigs niveau, for at mindske de fossile brændstoffer og for at fjerne kuldioxid fra atmosfæren", siger Dana Nuccitelli.

"Helt realistisk: Det vil jo ikke ske! Jorden er i øjeblikket på vej til mere end 3 graders global opvarmning inden 2100. Det kan gøres bedre, hvis alverdens lande bliver enige om at nedbringe deres kulstoflofter og implementerer mere aggressive klimapolitikker. Men nogle nationer bevæger sig i den forkerte retning, som fx USA og potentielt Brasilien, der vælger klima-benægtelse som præsidenter. Så et realistisk perspektiv er, at bare det at holde sig under 2 grader bliver mere og mere usandsynligt". (GUARDIAN 22. okt.).

Klimaforskere bekymrede

Amerikanske klimaforskere er bekymrede over, at USA's befolkning stærkt undervurderer forskernes 97 pct.s enighed om,

at klimaforandringerne er (primært) menneskeskabte. Forskere i klimakommunikation fra Yale/George Mason University har registreret uvidenheden: Kun 15 pct. af alle amerikanere kender til 97 pct.-konsensusen.

“ IPCC's måde at præsentere videnskaben på er en lukket fest, hvor man ikke er åben for andre synspunkter, der ikke lever op til mainstream. Det at lægge synspunkterne sammen og sige, at 97 procent er enige, det er nonsens. Og det viser, hvordan man udnytter begrebet 'videnskab' i sin egen tjeneste. Det er min anke. Derfor accepterer jeg ikke den præmis, at man taler om, hvad "videnskaben siger". For det har ikke noget med videnskab at gøre.

Klimaordfører Villum Christensen, Liberal Alliance (august 2018, RÆSON).

FN-rapport: Sammenfatning af forskning

I 2015 blev Parisaftalen underskrevet af 195 lande om reducere af Co2, om riges landes økonomiske støtte til fattige, og om at alle lande løbende skal justere deres klimapolitik, så den globale temperatur ikke stiger over to grader. Det var også en del af aftalen, at FN's klimapanel skulle lave en rapport, som analyserer konsekvenserne af en 1,5-grads temperaturstigning. Og det er den, som nu foreligger med det budskab, at to graders reduktionen er for uambitiøst, og det samme er 1,5 graders.

IPCC laver ikke selv forskning, men man samler og præsenterer den aktuelle klimaforskning, og i den femte rapport (2014-15) medvirkede 800 forskere fra 80 lande – med ca. 30.000 videnskabelige artikler. (6. hovedrapport kommer 2022).

Forskerne kalder det stærkt bekymrende, alt imens den enkelte amerikaner er den største klimasynder i verden.

De forklarer uvidenheden med, at der er udbredt klimaskepsis eller -benægtelse i det offentlige rum. Præsident Trump og tv-kanalen FOX NEWS – den eneste nyhedskanal for flertallet af den amerikanske befolkning – spreder fake news/misinformation.

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum for forvansket
redigering og manglende forelæggelse.

I medlemsbladet FORSKERforum nr. 315, juni-august 2018, der udkom den 1. juni 2018, bragte FORSKERforum et uddrag af klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersens artikel ”Konsensus og tro” bragt i Weekendavisen den 26. april 2018. Uddraget er en forkortet udgave af klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersens oprindelige artikel og fik af FORSKERforum overskriften ”De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus”. I sammenhæng hermed bragte FORSKERforum en replik fra en anden klimaforsker, John Cook, med overskriften ”Mis-information for de 97 procent konsensus”.

Klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersen klagede til Pressenævnet over FORSKERforums redigering af hans artikel ”Konsensus og tro” samt over manglende forelæggelse heraf og af klimaforsker John Cooks replik.

Pressenævnet fandt, at der ved FORSKERforums forkortelser og redigering er sket en forvanskning af hovedindholdet af Jens Olaf Pepke Pedersens artikel ”Konsensus og tro”. Nævnet lagde vægt på, at FORSKERforum blandt andet har bortredigeret Jens Olaf Pepkes Pedersens argumentation for, at der blandt klimaforskere er 97 procent konsensus

om, at mennesket i et eller andet omfang bidrager til opvarmningen, og har bortredigeret oplysningen om, at John Cook i sin undersøgelse har kategoriseret Jens Olaf Pepke Pedersens fagartikler som hørende til en undergruppe blandt de 97 procent, der angiver, at mennesket i en eller anden grad bidrager til opvarmningen, og at Jens Olaf Pepke Pedersens forskningsresultater dermed bliver talt med i den anførte 97 procent-gruppe.

Nævnet fandt, at FORSKERforum har overskredet de vide rammer for redigering, og da FORSKERforum heller ikke har forelagt Jens Olaf Pepke Pedersen den redigerede udgave ”De 97 procent – en ubestemt klima-konsensus”, udtalte nævnet kritik af FORSKERforum.

Pressenævnet udtalte også kritik af, at FORSKERforum ikke havde forelagt John Cooks udsagn, der kan være særdeles skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for Jens Olaf Pepke Pedersen.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk

Pressenævnet kritiserer

Pressenævnet kritiserer FORSKERforum for

Pressenævnet tog i kendelse af 6. februar 2018 stilling til klimaforsker Jens Olaf Pepke Pedersens klage over FORSKERforum og udtalte kritik af FORSKERforums forelæggelse. FORSKERforum offentliggjorde et resumé af nævnets kendelse i FORSKERforum for marts 2018. I samme udgave gengav FORSKERforum en del af nævnets kendelse, der ikke førte til kritik, således:

”Udtrykket 'klimaskeptiker' dækker over personer, som ikke mener, at klimaforandringer er menneskeskabt, og Pepke er kendt som hørende til de tre procent, som har den tilgang. Men han ville ikke have den karakteristik på sig. Men da Pepke ikke over for Pressenævnet kunne modbevise, at hans forskningsresultater kan betragtes som hørende til et mindretal (de tre pct.) af klimaforskerne, og da BERLINGSKE fx har brugt betegnelsen 'klimaskeptiker', vurderede Pressenævnet, at betegnelsen er korrekt faktuel, hvorfor FORSKERforum godt må bruge den om Pepke.”

Jens Olaf Pepke Pedersen klagede over omtalen til Pressenævnet.

Pressenævnet finder, at ovennævnte gengivelse af nævnets kendelse af 6. februar 2018 er misvisende. Af nævnets kendelse af 6. februar 2018 fremgik det blandt andet, at nævnet bl.a. på baggrund af en tidligere udtalelse fra Jens Olaf Pepke Pedersen om, at ”han ikke fulgte partilinjen”, og eftersom Jens Olaf Pepke Pedersen ikke over for Pressenævnet havde bestridt, at hans forskningsresultater kunne betragtes at tilhøre et mindretal af klimaforskere, lagde til grund, at oplysningen herom ikke var ukorrekt.

Jens Olaf Pepke Pedersen har efter nævnets kendelse af 6. februar 2018

Forskere skal (igen) lære at samarbejde

Forskere er ikke dygtige nok til at samarbejde, og det trækker ned i arbejdsmiljøet på de danske universiteter. Derfor sætter **Branchefællesskab for Arbejdsmiljø** ind med en kampagne, der skal genopdrage forskere til at samarbejde bedre med hinanden og ledelsen.

Det lyder næsten absurd, at landets klogeste medarbejdere er dårligere end andre til at samarbejde. Men det viser tallene, siger Martin Mølholm, adjunkt og arbejdsmarkedsforsker på AAU, hvor han også har funktion som arbejdsmiljøleder.

”Akademia – universitetsverdenen - er et område, der er præget af nogle særlige udfordringer omkring arbejdsmængde, balance med familieliv, men så kan vi også se, at oplevelsen af de gode samarbejdsrelationer er sjældnere her end på andre akademiske områder. Det fremgår af en undersøgelse Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø lavede i 2016,” fortæller Mølholm.

Kampagnen består i første omgang af en trykt publikation med anbefalinger, konkrete modeller og øvelser til at forbedre samarbejdsrelationerne på forskellige niveauer.

Feedback støtter, eller skubber ud

Martin Mølholm begrundet de haltende samarbejdsoplevelser med den konkurrencekultur, som findes i forskningen.

”Det er et kompetitivt højpræstationsmiljø med konkurrence om forskningsmidler og generelle krav om at præstere. Sådan et miljø kan og vil skabe udfordringer på arbejdsplads.”

Men hvis det ydre rammer – konkurrence og præstationskrav – der ligger til grund for kulturen, hvad er der så gøre ved det?

”Vi kan ikke ændre rammerne. Akademia er et område præget af paradigme-kampe og konflikter, der både udvikler og udfordrer positivt, men også mindre positivt. For eksempel kan den måde, man giver feedback, være noget, der både støtter, men også skubber ud,” siger Mølholm.

Been there ...

Materialet har forslag til konkrete modeller og øvelser. Et eksempel er ’Håndslaget’ med fem fingre – fem grundlæggende præmisser for samarbejdet, som man diskuterer igennem, når man danner en ny

gruppe: Rammen, retning, roller, relation og regler.

Tror du ikke, nogle forskere vil få et lidt træt udtryk i øjnene ved tanken om at skulle lave samarbejdsøvelser, inden de kan snakke fagligt?

”Det kan jeg godt forestille mig, og jeg kan også forstå, hvis de tænker ’been there, done that’. Og jeg kan også forstå, at nogle ikke helt kan se formålet, fordi de oplever, at samarbejdet er helt fint. Men til dem kan man spørge: er du sikker på, det går fint for alle? Hvad med der, startede for få år siden, og stadig render rundt og forsøger at finde hoved og hale i den her mærkelige verden?”

”Tag fat” i idioterne

Mølholm peger på, at arbejdsmiljøarbejdet på et institut ikke retter sig så meget imod det store flertal, der sover fint om natten, men mod de 3-8 procent af kollegerne, der, som han siger det, er lige ved at ryge ud over kanten.

Der er også anbefalinger til ledelse og samarbejdsfora. Blandt andet om at belønne kollegial adfærd og at ”tage fat i personer, som gør samarbejde og kollegialitet vanskelig.”

”Hvis man arbejder på universiteterne kan man nok genkende, at der er faktisk er nogle kolleger, der næres af konflikterne og af at kunne sende en sviner i ny og næ. Og forskningen har måske en kultur, som i mindre grad opfanger og tager handling på sådan nogle som dem. Så vores opfordring til lederne er, at skabe positiv opmærksomhed på det, man vil have mere af, og tage klar afstand til det, man bestemt ikke vil acceptere.”

KILDE: *Pjecen ’Stærke arbejdsfællesskaber på universiteterne’* Martin Mølholm tager på ’roadshow’ og fortæller om materialet ved møder den 9/11 kl. 13 på SDU i Kolding (lok. 41.01) og 15/11 kl. 13 på AAU (lok. 5.125).

Pjecen ’Stærke arbejdsfællesskaber på universiteterne’ er udgivet af Branchefællesskab for Arbejdsmiljø Velfærd og Offentlig Administration, som er et samarbejde mellem arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer omkring bedre arbejdsmiljø.

Presserer FORSKERforum

En misvisende gengivelse af nævnets kendelse.

konkret bestridt, at hans forskningsresultater hører til de tre procent af klimaforskere, der ikke mener, at klimaforandringer er menneskeskabt. Han har anført, at hans forskningsresultater tværtimod hører til de 97 procent af klimaforskere, der angiver, at mennesket i en eller anden udstrækning bidrager til den globale opvarmning, men uden at kvantificere dette.

I forhold til udsagnet ”klimaskeptiker” fremgik følgende af Pressenævnets kendelse af 6. februar 2018: ”Pressenævnet finder, at de påklagede udsagn, hvor Jens Olaf Pepke Pedersen betegnes som ’klimaskeptiker’ og ’rumforsker’, klart fremstår som FORSKERforums og kilden Katherine Richardsons vurderinger af Jens Olaf Pepke Pedersen. Pressenævnet udtaler ikke kritik af FORSKERforum for at bringe vurderingerne uden først at forelægge disse for Jens Olaf Pepke Pedersen. Nævnet har lagt vægt på, at Jens Olaf Pepke Pedersen siden 2013 har været ansat som seniorforsker på Dansk Rumforskningsinstitut (DTU Space), og at Kristeligt Dagblads kommentar om, at Jens Olaf Pepke Pedersen ikke kunne betegnes som ’klimaskeptiker’, var medtaget i den påklagede artikel.”

Pressenævnet tog således ikke stilling til, hvordan udsagnet ”klimaskeptiker” defineres, eller hvad udsagnet konkret dækker over, herunder hvordan udsagnet bør eller kan anvendes i en konkret faglig sammenhæng, og i den forbindelse, om Jens Olaf Pepke Pedersen med rette kan betegnes som ”klimaskeptiker”.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Forskerens vendepunkt

En forskerkarriere er skabt af planlægning, flid, begavelse, stædighed. Men måske spiller tilfældet også ind. FORSKERforum spørger 5 kendte forskere om deres vendepunkt

Engang i 1700-tallet konstruerede forfatteren Horace Walpole et ord, som han ville bruge over for en god ven til at illustrere et heldigt fund: *serendipitet*: Tilfældigheder, som man er i stand til at fange og udnytte. Disse tilfældigheder spiller en vigtig rolle i videnskabshistorien: Biologen Alexander Fleming glemte at lukke sit vindue, og så fløj sporer fra en penicillium-sæksvamp ind og dræbte de stafylokok-bakterier, han var ved at dyrke. Newton fik et æble i hovedet og opdagede tyngdekraften. Historierne står i kø.

FORSKERforum har i dette lille tema spurgt en række forskere til deres vendepunkter – tidspunkter og begivenheder, der fik afgørende betydning for deres forskning eller deres karriere. Svarene er i sagens natur meget forskellige, men det mest gennemgående er formentlig, hvordan tilfældet kommer til at få en stor betydning.

Eller måske rettere serendipitet.

Uventede højdepunkter

”Det er lidt paradoksalt. Mange ser forskning som noget, hvor man går frem med en meget metodisk tilgang. Forskningsartikler er meget struktureret efter forskningsspørgsmål, metode, resultater og så kan man konkludere noget. Men spørger man forskerne selv, er det meget ofte en anden form for fortælling, der kommer. Fortællinger om det, man kan kalde uventede højdepunkter,” fortæller forskningshistoriker Kristian Hvidtfeldt Nielsen.

Han mener, serendipitet er et godt begreb, fordi det rummer mere end simpelt held og tilfældigheder: ”Held og tilfældigheder gør det ikke alene. Der skal være en forudgående indsigt og erfaring, før man er i stand til at bruge tilfældet. Man taler også om et serendipitetsmønster, der har tre dele: En overraskelse, når det indtræder; en afvigelse i forhold til noget, man kender til, hvilket kræver viden og erfaring; og så strategi – man skal kunne bruge det til noget og tænke, at afvigelsen fører et sted hen.”

Forskerverdenens egen oplevelse: Flid og talent...

At tilfældet ligger som en lille x-faktor, der kan få afgørende betydning for forskningen, harmonerer ikke helt med forskningssystemet og dets selvopfattelse – at de største opdagelser gøres af de største forskere.

”Forskere vil gerne tænke om forskningen som et meriokrati, hvor ens position bygger på fortjenester. Det holder også langt hen ad vejen. Men når en forsker gør et gennembrud, er der ofte et helt forskningsfelt, hvor mange har bidraget og er tæt på at gøre samme opdagelse. I den forstand kan det være lidt uretfærdigt, når man hylder genierne.

Hvor stor en del af de store forskningsgennembrud bygger på held eller serendipitet?

”Det er ikke til at gøre op. Langt den største del af forskningen karakteriseres ved, at man lidt kedeligt arbejder målrettet hen mod noget, der giver et forventet resultat. Men pointen er, at når man snakker med forskere, er det tit de uventede ting, de vil fremhæve: Her skete der noget, der ændrede min forskning,” siger Kristian Hvidtfeldt Nielsen.

lah

Afstikker skal

Biolog Carsten Rahbek tog floden og så noget, der

Papegøjer over Amaz

Biolog Carsten Rahbek er professor ved Naturhistorisk Museum og leder af Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, og så er han en af Danmarks mest citerede forskere. Men det var en tilfældig afstikker fra hans forskningsprojekt, der lagde grunden til hans succes.

Som kandidatstuderende på biologistudiet på KU blev han tilbudt en felttur på Andesbjergene, hvor opgaven var at kortlægge fuglelivet. Efter 6-7 måneder i de regnfulde tågeskove trængte Carsten Rahbek og hans følgesvende til adspredelse. De skriver til deres vejleder og får lov at tage en tur til Amazonas, som Rahbek havde drømt om at opleve.

Men vel ankommet i regnskoven får Carsten Rahbek sit livs skuffelse: ”Vi gik rundt med en kikkert i skovene, og det var et chok for mig, for der var meget færre arter end i de bjerge, jeg kom fra. Oppe i bjergene var mængden af arter enorm, og hver gang vi skiftede skov, var der nye arter. I Amazonas var der også mange, men når vi så flyttede os, var det de samme arter, så diversiteten var mindre.”

Diversitetsgrundlov passede ikke

Det var en stor skuffelse, men det var også et mysterium. Inden han tog af sted, havde Carsten Rahbek læst grundigt op på teorien om mønstrene for biologisk diversitet, og her var grundlæggende tre læresætninger: Der er flest arter i tropene; jo større areal, jo flere arter; der er flest arter i lavlandet, og jo højere du går op ad et bjerg, jo færre arter. Sådan var teorien, men det, han oplevede med sine egne øjne, var det omvendte.

”Vi tog tilbage til bjergene og arbejdede. Når man arbejder i bjergene, sidder man meget og venter, fordi man arbejder med forskellige fælder osv. Så der har jeg

VOXPOP 1: Brote gennembrud

g en lille hyggetur til Amazonas-
skulle definere hans karriere

onas. Men fuglelivet var ikke nær så rigt, som Carsten Rahbæk troede.

siddet på mange bjergtoppe og filosoferet over, hvad det var, jeg havde opdaget. Jeg var ikke i tvivl om min observation, men jeg var i tvivl, om det var generelt eller bare lige på det sted, jeg havde været.”

Undren gav grundforskningscenter

Carsten Rahbek færdiggjorde sit speciale om fuglene i Andesbjergene, men spørgsmålet om det omvendte diversitetsforhold havde han med sig i baghovedet, og det blev udgangspunktet for en ph.d.-ansøgning, som han fik bevilget. Han konstaterede imidlertid, at de førnævnte grundsætninger var så dybt forankret, at han kunne få svært ved overhovedet at få publiceret sine artikler. Derfor besluttede han sig at tage endnu et skridt tilbage og granske, hvad den tro egentlig byggede på?

”Så gik jeg i gang med den empiri, der var. Og så gik det op for mig, at det var nogle meget få studier, som var blevet citeret igen og igen, der havde vist det her mønster. Der var også studier, der viste det modsatte, men de var publiceret i nogle perifære tidsskrifter og aldrig blevet mainstream-viden.”

Artiklen, der afslørede den tyndbenede teori om arternes udbredelse, kom i tidsskriftet *Ecography*.

”Det er ikke så tit, at der kommer en artikel ud, der fortæller, at en af de helt grundlæggende biologiske regler i verden er forkert. Mine artikler slog rigtig meget igennem, og blev efterfølgende bekræftet af andre forskere. Bagefter kunne jeg stort set vælge og vrage i verden omkring job.”

Siden fik Carsten Rahbek sit grundforskningscenter, hvor han i princippet arbejder videre ud fra den undren, der opstod på hans afstikker til Amazonas.

VOXPOP 2:

Et forskningsgruppeskift sparkede røv

Kirsten Halsnæs skiftede energi-beregninger ud med klima-beregninger i sit job på Risø. Og pludselig blev hun midtpunkt i en verdensomspændende dagsorden

En forholdsvis banal beslutning om at skifte forskningsfokus og gå med i en nyoprettet forskergruppe blev – mildt sagt – et vendepunkt i **professor Kirsten Halsnæs’** forskerkarriere.

”Jeg arbejdede der på DTU Risø i en energigruppe. Men så var der blevet oprettet noget, der hed UNEP Center Risø, som var sådan en international gruppe, hvor man arbejdede med FN’s miljømålsætninger og kunne komme med i alle mulige internationale forskningsaktiviteter. Og så blev jeg opfordret til at gå over i den gruppe, fordi de manglede en økonom,” fortæller Kirsten Halsnæs, der er uddannet cand.polit.

En af de internationale forskningsaktiviteter var deltagelse i FN’s klimaekspertpanel IPCC, og her var Kirsten Halsnæs med sin økonom-baggrund med til at sætte nye forskningsmæssige dagsordener for klimadiskussionen.

Nyt felt: Klimaforandringer

”Fordi det var en ny gruppe, var man selv med til at skabe nogle nye forsknings-spørgsmål. De første IPCC-rapporter var mest sådan noget klimafysik. Men i 1992 begyndte rapporterne også at indeholde en række samfundsaspekter. Det var på det tidspunkt, det virkelig begyndt at komme op som et stort forskningsemne, så der var en meget åben dagsorden, man kunne gå ind i.”

Kirstens Halsnæs’ arbejde som forsker kom til at ændre sig markant. Fra at sidde og regne på det danske energisystem var opgaven nu groft sagt at sætte kroner og øre på omkostningerne ved klimaforandringerne. Og fokus kunne zoomes ind og ud over verden.

”Pludselig kunne jeg rejse verden rundt og samarbejde med internationale eksperter og folk i udviklingslande. Og så var det et emne, der virkelig gav mening for mig. Jeg er jo økonom og ikke ingeniør.”

Bekymrer sig om forskning – ikke politik

Som medlem af IPCC blev Kirsten Halsnæs en forsker med en stemme, ikke bare i forskningen, men i den globale klimapolitiske debat. Man kan dog diskutere, om klimaforskerens budskaber er slået nok igennem i forhold til den førte politik. Men det spekulerer Kirsten Halsnæs ikke så meget over.

”Jeg er aldrig gået så meget op i, at nu skal politikerne gøre det og det. Jeg ser mere vores rolle som det at skabe et bedre teknisk beslutningsgrundlag. Så jeg er ikke skuffet over for eksempel, at politikerne ikke lige lavede en aftale ved Cop 15 i København 2009. Det var blæst alt for meget op politisk og af alle de der ngøer. Det er ikke bare noget med, at nu siger forskerne, vi skal leve sådan her, og så gør vi det. Vi taler jo om meget store ændringer af, hvordan vores økonomier er skruet sammen, og for dem, der lever af at producere de ting, der giver anledning til klimaeffekten.”

Uanset har Halsnæs opnået noget af det, hun mener er vigtigst for en forsker: ”Man skal prøve at finde noget, man virkelige brænder for. Der er så meget pres på hele tiden og alt det, man skal, så det er vigtigt at finde noget, hvor det giver mening.”

Verdens topledere diskuterer under COP15 den klimarapport, Kirsten Halsnæs var med til at skrive.

Ning de Coninck-Smith, da hun i 1989 var på forsiden af *Magisterbladet* med søn og kuglehoved-skrivemaskine.

VOXPOP 3:

Da pc'en befriede skrivningen

Ning de Coninck-Smiths arbejdsliv ændrede sig markant, da hun fik en maskine, hvor hun kunne slette og ændre det, hun netop havde skrevet

Det største vendepunkt i **professor Ning de Coninck-Smiths** arbejdsliv var, da hun fik en computer.

Det er så banalt, at det næsten virker fjollet. Men det er måske, fordi det er så længe siden, at de færreste kan huske den nervepirrende følelse at sidde med en skrivemaskine, hvor hvert et fejlslag betød afbæk i skriveprocessen og fumlen med rettelak eller kridtpapir.

”Det gav simpelthen en helt anden skriveproces. Hvordan vi ikke klippede og klistrede og rettede ... jeg ved slet ikke, hvordan vi kunne holde det ud. Og så til, at man bare kunne skrive i et langt flow. Godt nok blev teksterne lige i starten væk for et godt ord, man var jo rædselsslagen for at komme til at miste noget. Men det gjorde simpelthen en verden til forskel. Det var helt klart et vendepunkt.”

Hun er historiker – kendt for sin forskning i barndoms- og skolehistorie – og nyudnævnt professor ved DPU.

Fri for rettelak

Det var også på DPU – dengang hed det Danmarks Lærerhøjskole – hun sad, da hun for første gang fik mulighed for at skrive på en datamat. Dengang havde hun titel af forskningsrådsstipendiat.

”Jeg fik ikke en computer stillet til rådighed, for jeg var jo bare det, der svarer til postdoc. En af mine kolleger havde fået en Mac, der næsten var på størrelse med et frimærke. Han var fuldstændig besat af den der lille maskine. Men så lånte jeg en computer af en mor til en af mine børns kammerater. Det var sådan en kæmpe stor

stationær en. Men jeg kan bare huske den der fornemmelse af frihed, når man ikke længere skulle sidde med rettelak og så videre. Det gjorde en megastor forskel.”

At man ikke skulle bruge tid på rettelser, gjorde en stor forskel på skrivetempo og produktivitet. Men det gjorde også en kvalitativ forskel for sproget, vurderer hun.

Stadig som en drøm

”Det betød meget for måden at skrive på. Jeg holder meget af at skrive på dansk – mit eget sprog. Og den kreativitet, der pludselig blev mulig ... nu skulle man ikke sidde og passe på at skrive et forkert ord, for man kunne bare slette det og skrive et nyt. Det var magisk! Jeg tror, man tydeligt ville kunne se forskel, hvis man kigger på mine tekster før og efter 1990. Der kom langt mere flow over teksten.”

I 1993 blev Ning de Coninck-Smith ansat på Syddansk Universitet, som dengang hed Odense Universitet. Der fik hun en computer stillet til rådighed, og hun blev også koblet op på den store verden med internet og mail. Et stort spring fra Lærerhøjskolen, hvor man haltede lidt efter med IT-revolutionen.

I disse dage, hvor hun sidder og skriver på sin professor-tiltrædelsesforelæsning, kan hun stadig glæde sig over, hvor nemt en computer gør det at skrive.

”Bare at kunne sætte sig ned og skrive og så vide, at man bare kan lave det hele om ... Det er simpelthen en drøm.”

VOX

Ung stjerne skal

Den største forløsning i matematikeren Lars Hesselholt var, da en forskerkollega løste det pro

Det er næppe en tilsnigelse at sige, at man som forsker almindeligvis lister sine egne forskningsresultater på toppen, når man ser tilbage på de karrieremæssige højdepunkter. Men sådan er det ikke for Lars Hesselholt. Her er det nemlig en fagkollega – ovenikøbet en ung opkomling – der har givet ham den største forskningsmæssige optur.

Lars Hesselholt er professor i matematik – dels ved KU, dels ved Nagoya University i Japan. Han blev i sin tid uddannet inden for den gren af matematikken, der hedder homotopi-teori, og allerede som studerende begyndte han at interessere sig for de teorier, der blev fremsat af matematikeren Friedhelm Waldhausen:

”Han formulerede en sammenhæng mellem homotopi-teori og talteori og argumenterede for, at man skulle udnytte den sammenhæng til at bevise ting i talteori. Det har jeg brugt meget af min karriere på at undersøge, og det er lykkedes mig at lave de forbindelser til talteori, som Waldhausen forestillede sig, der skulle være”.

Mødte anden forsker ved konference

Hesselholt er en internationalt anerkendt matematiker og har blandt andet været ansat 15 år ved MIT i USA. Men han har alligevel haft svært ved at skabe et decideret gennembrud for sin sammenknytning af homotopi-teorien og talteorien.

”Det har været svært at komme igennem med de synspunkter i talteorimiljøet, hvor jeg ikke er uddannet. Forskningsmæssigt ligger der tit guld begravet på grænseområdet mellem to felter. Men karrieremæssigt kan det godt være svært,

te højdepunktet

Lars Hesselholts forskningsmæssige karriere
 problem, han selv havde brugt 10 år på

fordi folk inden for et felt ofte fremmer deres egne folk,” fortæller han.

Vendepunktet skete for fire år siden ved en konference i Tokyo. Her talte matematikkens nye superstjerne, den dengang 26-årige tysker Peter Scholze ved to foredrag.

”Jeg gik til det ene foredrag, og i pausen kom han hen til mig og fortalte, at han vidste, hvordan man skulle løse noget, som jeg har forsøgt i 10 år uden at lykkes med. Det har han nu gjort og dermed skabt den her forbindelse, og på grund af det er der kommet enorm meget opmærksomhed om de her idéer. Nu er der seminarer rundtomkring i hele verden, og alle mulige forskningsinstitutter har programmer, der lærer unge mennesker det her synspunkt,” fortæller Lars Hesselholt.

Højdepunktet

Rent videnskabeligt er der stadig mange spørgsmål at arbejde videre med omkring forholdet mellem homotopi- og talteori, men først og fremmest har Scholze gjort, at teorien bliver taget alvorligt og dyrket som forsknings- og undervisningsfelt.

”Jeg vil sige, at det, jeg har arbejdet for i 25 år, er lykkedes, og at et stort miljø over hele verden har taget de idéer til sig, det er højdepunktet i min karriere.”

At det var Peter Scholze, der skabte gennembruddet, giver ingen skår i glæden for Lars Hesselholt: ”Scholze er i mine øjne den bedste matematiker i verden på nuværende tidspunkt. Jeg kan ikke gøre de ting, han kan, det er der ingen, der kan. At han har taget de idéer til sig og kommer til at lave endnu flere fantastiske ting, hvordan kan jeg være ked af det?”

Lars Hesselholt (th.) med det tyske matematikgeni Peter Scholze, der løste hans hovedbrud gennem ti år.

Filosoffen Richard Rorty reddede Mikkel Thorup fra at løbe sur i idehistorien.

VOPPOP 5:

Rorty reddede akademiske karriere

Mikkel Thorup var godt træt af universitet og
 selvhøjtidelig filosofi, men så læste han en bog

Engang i slutningen af halvfemserne var en ung Mikkel Thorup i gang med kandidatstudiet på idéhistorie på AU. Men han følte sig ikke hjemme og overvejede oprigtigt, om studievalget var en fejl.

”Idéhistorie var på det tidspunkt præget af filosoffer og filosofisk tænkning, og det følte jeg mig ikke hjemme i. Temperamentsmæssigt var det ikke min måde at arbejde på, og jeg følte mig heller ikke overbevist om, at det at finde – hvis man nu skal karikere lidt – en sand beskrivelse af verden gjorde noget godt for eller ved verden,” fortæller Mikkel Thorup.

Ikke desto mindre er han i dag professor-MSO ved netop Afdeling for Idéhistorie på AU og betragtes som en førende forsker inden for politisk og økonomisk idéhistorie.

Og grunden skal muligvis findes i en helt specifik bog.

”Lækker, provokatorisk gestus”

”Jeg fulgte et fag, hvor der var sammenlæsning af Karl Poppers ’Det åbne samfund og dets fjender’ og så Richard Rortys bog ’Kontingent, ironi og solidaritet’. Og den sidstnævnte bog reddede mig fra mit fag. Her var en amerikaner, der helt tydeligt kunne sin filosofi, men som også sagde: Filosofi er ikke det vigtigste. Det er bare en måde at forstå verden på blandt alle andre.”

Med dette enkle budskab var der igen åbnet op og skabt handlefrihed for Thorup i idévidenskaben.

”Rorty er sådan lidt drilsk, ironisk, han kan godt lide at prikke hul i åndfuldheder

og forestillinger om, hvad der var vigtigt eller ikke vigtigt. Han kunne sige, at det at læse en tegneserie kunne være lige så erkendelsesfremmende som at læse Heideggers hovedværk. Der var sådan en lækker provokatorisk gestus, der passede til der, jeg var. Og så kom der en og gav en retning på, hvor jeg gerne ville hen,” fortæller Mikkel Thorup.

Stiller Rortyske spørgsmål i dag

Rortys bog reddede Thorups fremtid inden for idéhistorie, men den har også betydning for hans forskning i dag, vurderer han.

”Jeg arbejder på mange måder stadig i dens horisont forstået på den måde, at filosofi bliver ved med at være vigtig, men kun en af de former for tekster, jeg læser. Og de spørgsmål, jeg stiller, er mere Rortyske i den forstand, at jeg er mere optaget af hvorfor folk har de forestillinger, de har, og ikke af, hvorvidt de er sande. Det handler om, at der ikke er meget vundet ved at nå frem til en endegyldig sandhed, fordi den alligevel altid er lokal, ustabil, og under forandring.

Havde han ikke dengang valgt at følge Popper-Rorty-kurset, tror Mikkel Thorup ikke på, han havde været forsker i dag.

”Så havde jeg nok haft et skørt, overbetalt konsulentagtigt job. Men jeg lærte, at mit fag har en anden dimension, hvor man leger med idéer, driller og prikker hold i oppustede idéer og lader være med at tage det hele så alvorligt – det er jo bare idéer. Det passede super godt til mig.”

Digitale læremidler – et disrupted felt

Der stilles stigende krav til nye læremidler – hvordan gør du og hvordan sikrer du dine rettigheder? Af LOTTE RIENECKER

I regeringsudspillet **Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden** (september 2018) pålægges alle videregående uddannelser, at der skal anvendes relevante digitale teknologier i undervisningen. En handlingsplan er på vej og, må vi formode, ressourcer øremærket ”rustningen til den digitaliserede verden”. Det betyder at flere vipør (videnskabeligt personale) vil blive involveret i digitale undervisningsressourcer som forfattere og leverandører af det faglige indhold. Det er en ny og anderledes læremiddel-forfatterrolle end den, vi kender fra lærebøger, for feltet savner rutiner, der også tilgodeser forfatterens interesser.

Og det er slet ikke så ligetil som med bøgerne. Det er et disrupted felt med uklarheder om ejerskab, meritering og incitament, som man skal være særdeles opmærksom på, for ellers risikerer man at tabe sine rettigheder.

Hvad er det, vi som forfattere af digitale læremidler skal være opmærksomme på i forhold til ejerskab, meritering og incitament? Her er opmærksomhedspunkterne, inden du bliver forfatter til et digitalt universitetslæremiddel.

Digitale læremidler: Disrupted felt

Det er en radikalt anderledes situation at bidrage til fx en virtuel læringsressource, en MOOC (Massive Open Online Course), en større læringsplatform eller et e-læringsforløb på ens egen uddannelsesinstitution end at skrive en lærebog på et lærebogsforlag, dansk eller udenlandsk. Digitale læremidler som de ovennævnte er produktioner, der kan blive meget store og tidskrævende for de ansatte, der leverer materialer til dem (og 90% af alle læremiddelforfattere er ansatte på uddannelsesinstitutioner). Nogle har allerede prøvet at være ansat helt eller delvist til at forfatte og designe en digital undervisningsressource.

Men: ”Hele det digitale læremiddelområde er disrupted”, siger Dansk Forfatterforenings jurist Anne Koldbæk som giver juridisk rådgivning til bl.a. læremiddelforfattere. Den igangværende *disruption* går på henholdsvis ejerskabsforhold, ophavsret, honorering/incitament og

meritering. Digital distribution er anderledes end trykt, og det er institutionerne, der køber produktioner til deres studerende gennem at finansiere, at undervisere og e-læringsenheder arbejder med at fremstille digitale læringsressourcer. Og det er nyt for alle involverede.

Aftaler om det juridiske er ved at komme på plads, mens spørgsmålene om ejerskab, meritering og honorering/incitament i videre forstand langt fra er det. På skole- og gymnasieområdet har den digitale læremiddeludvikling allerede ført til, at læremiddelforfattere har mistet ejerskab og honoreringsmuligheder, og det er de ikke glade for – selv om de så har fået oplevelser med at producere spændende nye læremidler i teams (Fagbladet Folkeskolen har skrevet om problemet).

Worst case scenario er, at man som forfatter eller bidragsyder til et stort digitalt læremiddel ikke selv kan anvende det til egen undervisning, at man får minimal indflydelse på den pædagogiske tilrettelæggelse af det skabelonsatte digitale læremiddel, at man ikke meriteres og krediteres, at læremidlets ophavsret fortaber sig i creative commons – og måske at andre en dag vil påberåbe sig ophavsretten til ens materiale, at man ikke honoreres for at skrive og designe digitale læremidler, at de ikke meriteres som forskning, ikke reviews eller anmeldes – og i øvrigt hurtigt forældes softwareteknisk, måske også e-læringsdidaktisk.

Reguleret: Forfatterskab til en trykt bog

Hvis du skriver en trykt lærebog på papir, har du selv ejerskabet og ophavsretten til manuskriptet sammen med forlaget. Den indholdsmæssige, pædagogiske og formidlingsmæssige tilrettelæggelse er din, (dine evt. medforfattere) og din forlagsredaktørs. Dit navn står på teksten og dens evt. visuelle materiale. Du har retten til at anvende og revidere bogen, og du får et antal frieksemplarer af forlaget. Din bog kan blive peer reviewet og komme på din publikationsliste.

Måske bliver den også anmeldt i fagblade og den seriøse presse, og det er en bog, du kan tage frem i din undervisning og alle andre steder. Hvis bogen løber

Alt dette bør man som forfatter være opmærksom på, så man for det første kan vurdere, om og på hvilke betingelser man vil være forfatter til digitale læringsressourcer.

Lotte Rienecker

rundt, får du normalt 15 % af udsalgsprisen, i royalty pr. bog, ekskl. moms. For succesrige lærebøger kan det blive et pænt honorar til forfatteren. Hertil kommer Copydan- og bibliotekspenge. Til gengæld skriver man langt hen ad vejen bøger i fritid og ferier. Og kan du ikke lide forlaget og dets tilbud om redaktion, review og honorering til forfatteren og redaktionens forestilling om den gode lærebog, så kan du formentlig prøve andre forlag, eller du kan prøve at selvudgive.

Risiko: Tabt ophavsret og ingen meritering

Hvis du er forfatter eller bidragsyder til et digitalt læremiddel, er du formentlig med i et team, der også indbefatter programmører og digital redaktør, måske et helt projekt-team og mange bidragsydere og en meget stor økonomisk investering fra institutionens side.

Læremidlet fremstilles i arbejdstiden, måske som en intern ressource til uddannelsesstedets intranet, som kun er tiltænkt uddannelsesinstitutionens egne studerende. Det udgangspunkt ændrer det grundlæggende ejerskabs- og meriteringsforhold til læremidler, for ”retten til computerprogrammer, som ansatte har lavet i tjenesten, tilhører institutionen”, siger ophavsretslovens § 59. Ydermere arbejder den enkelte forfatter i software, som måske sætter rammer og grænser – og giver muligheder – for didaktisk og formidlingsmæssig tilrettelæggelse. Det gør teamet og dets digitale medarbejdere også.

Det er ikke givet, at forfatterkreditering er en selvfølge, og forfatterens adgang

til ressourcen kræver password. Det er heller ikke givet at ressourcen bliver peer reviewet og kan tælle som forskningspublikation, og anmeldelse er heller ikke sandsynligt. (Der er ikke tradition for at anmelde digitale undervisningsressourcer på universiteterne).

Mere sandsynligt er det fra undervisningskontoen, at timerne skal tages. Hvis forfatteren skifter arbejde, er det ikke en selvfølge at forfatteren fortsat har adgang til ressourcen, og i den situation er det langt fra sikkert, at den oprindelige forfatter bliver den, der opdaterer og reviderer ressourcens indhold.

Honorar er usandsynligt, da ressourcen fremstilles i arbejdstiden. Biblioteks- penge og Copydan, de såkaldte sekundære honorarindtægter, får man heller ikke. Men til gengæld er det sandsynligt, at ressourcen vil blive brugt af studerende som får gratis adgang til den; måske vil dens brug blive dybt integreret i undervisningen. Brugen er i høj grad op til forfatterne og deres kolleger.

Alt dette bør man som forfatter være opmærksom på, så man for det første kan vurdere, om og på hvilke betingelser man vil være forfatter til digitale læringsressourcer. For det andet bør man være meget opmærksom, når man indgår aftaler med lederen af det digitale projekt og institutionen, inden man går i gang med at skrive og producere. De områder, man som forfatter af digitale undervisningsmidler til universiteterne bør forholde sig til, er:

Hvad får du rettigheder til?

For at sikre dine rettigheder bør du sikre dig ved at

- have mindst én, måske flere adgange/passwords/muligheder for din egen og dine studerendes anvendelse af ressourcen, evt. skal kolleger og censorer også tænkes ind
- kunne bevare din personlige adgang som bruger af ressourcen, hvis du skifter arbejde – ja, faktisk resten af dit/ressourcens liv
- betinge dig, at du krediteres med dit navn på det som du har produceret og bidraget til. Det materiale, som

specifikt kan tilskrives dig, skal du kunne bruge transformeret til andre kontekster, andre medier

- have en aftale om ressourcens fremtidige revisioner, med og uden de oprindelige forfattere. I UBVA's vejledning (Rosenmeier: Hvem har ophavsretten til undervisningsmateriale) er det formuleret som en ret til at kræve sit navn fjernet, hvis ressourcen revideres til noget som man ikke længere kan stå inde for.

Det pædagogiske ejerskab

Det er den juridiske og konkrete side af begrebet ejerskab. Men hvad med det pædagogiske ejerskab? Har du som fagperson indflydelse på den tilrettelæggelse, de tanker om læring, der ligger bag softwaren? Eller er produktionen låst i en bestemt software eller i projektets pædagogiske vision? Skal der fx pinedød være quizzet i den digitale læringsressource? Har du som forfatter nogen indflydelse på, hvordan det digitale læringsmiddel tænkes pædagogisk tilrettelagt? Får du nogen pædagogisk support, sparring, stilladsering, og da hvilken og hvorfra? Ved du, hvad softwarens didaktiske design hviler på: Forskningsmæssigt, empirisk, læringsideologisk?

Ejerskab til didaktikken er et langt mere uldent punkt nu, hvor digitale forfattersværktøjer kan stilladser, hvordan man som læremiddelforfatter skriver materiale ind i digitale læringsressourcer. Men det er vigtigt. For hvad sker der med læremiddelforfatterens autonomi mht. stof og pædagogisk tilrettelæggelse, hvis softwaren er en rigid skabelon at fylde indhold og læringsaktiviteter ind i? Dette punkt fortjener åben diskussion og dialog, måske snarere end forhandling og betingelser.

Meritering? Honorar?

Du bør have en aftale fra begyndelsen af projektet om

- hvordan du meriteres på din publikationsliste. Regnes ressourcen som forskning – peer reviews den? Eller tæller den som undervisning eller formidling? Hvis ressourcen ikke peer

reviews, men redigeres, med eller uden fagfællefeedback, bør du kende og anerkende den faglighed og det faglige niveau af både indholdsmæssig, digital og redaktionel sparring.

- Honoreres du ud over din faste løn? Frikøbes du fra andre opgaver? Er der aftaler om kompensationer i forhold til ansættelser, forskning, arbejdsopgaver set over et længere stræk?

Eller er der nogle helt andre incitamenter i arbejdet med en digital læringsressource for dig og din institution?

Hvis du som forfatter har et stærkt materiale, så bør du overveje, hvad du kan få ud af at bidrage til digitale udgivelser frem for at få udgivet en trykt bog. P.t. er næsten alle ydre incitamenter til lærebogsforfattere nemlig på den trykte bogs side. I de digitale læringsressourcers favør er de pædagogiske og fagformidlingsmæssige potentialer, man som underviser og læremiddelforfatter måtte se i dem, og som éns institution måtte have ønsker og ambitioner om at opnå.

Hele problematikken om at være læremiddelforfatter til større digitale læringsressourcer er i højeste grad universiteternes problematik. Den aktualiseres i højere grad på universiteter end på andre uddannelsesniveauer fordi universiteterne ikke giver incitamenter til pædagogisk udviklingsarbejde, og undervisere (!) meriterer næsten udelukkende på forskning.

Vip'ers bidrag til digitale undervisningsressourcer skaber behov for, at der tænkes incitamenter og aftaler som aldrig før. Spørgsmålene om ejerskab, meritering og incitamenter bør derfor være en sag for akademiker-fagforeningerne og deres tillidsmænd samt for alle involverede i digital læremiddelproduktion på universiteterne.

Lotte Rienecker er specialkonsulent i universitetspædagogik på Roskilde Universitet, og forfatter til en lang række lærebøger og to digitale læremidler udgivet på forlag, og er formand for Dansk Forfatterforenings læremiddelgruppe.

Homøopati: Det helbr

Et stof bliver fortyndet, til der ikke er flere molekyler, og tilsat kinetisk energi gennem omrystning. Det lyder som hokuspokus, og det tror de fleste læger også, det er. FORSKERforum har været hos homøopat

Der er vand, der slukker tørsten. Men så er der også vand, der helbreder.

Vi snakker ikke den hellige kilde i Lourdes eller Ganges-flodens grums. Vi taler homøopatiske lægemidler.

FORSKERforums søgende reporter er på rundturen i den pseudovidenskabelige verden kommet til en alternativ behandlingsform, der på mange måder minder om et klassisk videnskabeligt kerneområde, nemlig farmakologi. Der er dog ikke mange opadvendte tommelfingre til homøopatien hverken i lægevidenskaben eller i sundhedssystemet.

Det er en skepsis, de fleste lægfolk nok vil kunne følge. For homøopatiske produkter består af vand, vand og mere vand. De stoffer, som lægemidlet bygger på, er fortyndet med vand så mange gange, at der i nogle tilfælde ikke er molekyler fra stoffet tilbage i opløsningen.

Med andre ord: helbredende vand.

”Det er der, lægerne typisk angiver os: I sidder bare og ordinerer vand,” fortæller **Søren Borch**, der har været fuldtidspraktiserende homøopat i 32 år.

Mere end vand

Ifølge den praktiserende sker der noget i tilvirkningen af de homøopatiske produkter, der gør, at der ikke bare er tale om vand. Den naturvidenskabelige forskning kan ikke forklare, hvad der sker, og han kan heller ikke selv. Men al erfaring viser, at det sker.

”Pointen ved fortyndingen er – og det strider imod al logisk rationale – at jo flere gange du fortynder, jo kraftigere lægemiddel har du.”

Homøopati kommer af de to græske ord *’lignende lidelse’*, og behandlingsfilosofien bygger på princippet om *’lige skal helbredes ved lignende’*. I stedet for at modvirke kroppens symptomer, behandler man stoffer, som man ved fremkalder lignende symptomer. Lidt som man kender det fra vaccination.

”Vi giver stof i en meget lille dosis, der kan fremkalde de symptomer, som personen har i forvejen. Og det er, fordi vores sygdoms- og sundhedsforståelse

handler om, at vores organisme fra naturens side prøver at gøre det ved problemer, som den har ressourcer til.”

Homøopati går med kroppen

Han giver som eksempel en maveinfektion, som typisk vil føre til opkast, ondt i maven og lignende.

”Det er din kropps iboende forsvarsmekanisme, der prøver få bakterier ud af tarmsystemet. Symptomerne er ubehagelige, men de er effektive. De er generende, men ret geniale, for de er naturens måde at håndtere en maveforgiftning.”

Han sammenligner princippet med traditionel lægevidenskab, der ofte er fokuseret på at fjerne symptomerne – det, han kalder kontra-medicin.

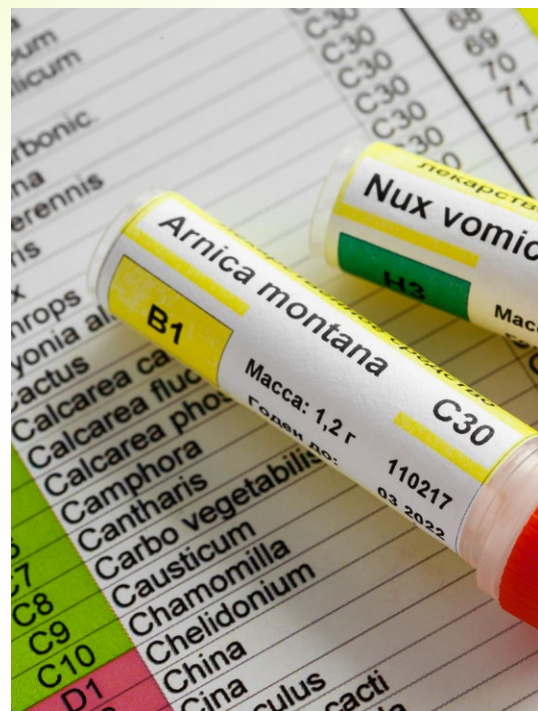
”Det er selvfølgelig også rigtigt, hvis du har akut truende symptomer. Men lægen giver også kontra-medicin, hvis folk har kroniske ledelser. Der vil homøopaten give et stof i en meget lille dosis, der matcher det, kroppen fra naturens side prøver at sætte ind med. Homøopaten går med kroppen og forstærker det selvhelbredende system,” forklarer Borch.

Stofferne, som homøopaterne bygger deres lægemidler på, er gennem historien blevet undersøgt og testet i forhold til deres virkning på mennesker – såkaldte *’prøvninger’*. Det foregår løbende og er ifølge Borch en omstændelig proces, hvor 100 raske mennesker indtager et stof og herefter observeres i 3-6 måneder for, hvilke symptomer – både fysiske og psykiske – de reagerer med.

”Der findes en masse litteratur, hvor vi kan se ud fra prøvninger, hvad stofferne gør. Hvad kan calcium, jern, guld? Det har vi både i bogform og elektronisk, så man kan søge i det. Tilsvarende har vi værktøjer, hvor vi kan slå op under symptomer.”

Avogadros’ tal

At kroppen kan reagere på indtagelse af forskellige stoffer, vil de fleste nok gerne skrive under på. Der, hvor det bliver mystisk, er i tilvirkningen af selve de homøopatiske lægemidler. Som sagt

Homøopatiske præparater

opløses stoffet i vand – eller alkohol – hvorefter opløsningen rystes kraftigt, hvilket også kaldes, at den *’bankes’*. Herefter opløses en lille del af opløsningen i mere væske, og den proces gentager sig mange gange. Hvis man opløser et stof i forholdet 1:100 mere end 12 gange er der – jævnfør teorien om Avogadros’ tal – ikke flere molekyler fra stoffet tilbage. Og så er det altså, der teknisk set er tale om rent vand.

Søren Borch bekræfter, at fortyndingen i en væsentlig del af de homøopatiske lægemidler overskrider Avogadros’ tal – dog langt fra alle. Men det centrale er som nævnt, at fortyndingen ikke svækker lægemidlet. Det gør det derimod stærkere.

Grunden skal findes i det, der sker, når opløsningen *’bankes’*.

”Det handler om potentisering eller dynamisering. Der sker en udtynding, men samtidig udsættes opløsningen for kinetisk energi, når man *’banker’* det. Det gør, at selv om du overtræder grænsen, så har du et potentielt lægemiddel, der virker. Det kan vi ikke forklare, men vi kan bevise, at det virker.”

edende vand

Arter baseret på alverdens stoffer – hvert med sin symptom-virkning.

Han henviser til den schweiziske forsker Stephan Baumgartner fra Bern Univerzität, der ved et foredrag i Dansk Farmaceutisk Selskab i 2013 fremviste en forsøgsopstilling, hvor alger blev udsat for arsenik i en opløsning over Avogadros' grænse og viste effekt.

”Forskere går så meget op i, at forsøg skal kunne reproduceres. Det kan det forsøg,” siger Borch.

Forskerskepsis: Ren placebo-effekt

Men lige præcis det med evidensen er et andet problem for homøopatien. Der er nemlig lavet mange medicinske eksperimenter omkring homøopatiske midler, og de fleste viser, at det ikke har nogen effekt ud over placebo – at patientens forventning til behandlingen betyder, at forventningen opfyldes, så patienten føler tilstanden forbedret.

Men det forhold har sin helt særlige forklaring, siger Søren Borch, for homøopatisk behandling er nemlig altid individuel, for det ordineres ikke kun ud fra et specifikt symptom, men efter en

helhedsvurdering af patientens fysiske og psykiske problemer og symptomer.

”Når jeg får en klient, sætter jeg altid to timer af ved første konsultation. De skal bruges til at beskrive personens samlede symptombilleder. Klienten fortæller måske, at vedkommende har astma, men astma kan opføre sig individuelt meget forskelligt, og der kan være forskel på, hvad der forværrer og forbedrer astma. Men så spørger jeg også: hvad er der ellers? Er der en gammel, kronisk migræne, eller måske noget med følelseslivet? Er det en stille, drevne person, eller meget rastløs og urolig?”

Arsenik mod astma?

Pointen er, at den homøopatiske behandling skal rette sig mod det samlede patientbillede.

”Hvis vi eksempelvis vælger arsenik, fordi personen har arseniske symptomer – angst, rastløshed og så videre – så får vedkommende et middel, der hjælper på hele pakken. Så de kommer tilbage og har fået det bedre med astma, men de er også mindre stressede og sover bedre om natten. Det har læger svært ved at forstå, fordi de som udgangspunkt kun vælger det stof, der alene kan behandle astma,” forklarer Borch.

Og det – forklarer han – er også grunden til, at homøopatiske lægemidler dumper de traditionelle blindtest-forsøg. Her tester man nemlig behandlingskraften i forhold til specifikke symptomer, uden at tage hensyn til det helhedsbillede, homøopatien arbejder ud fra.

”Når man laver blindtest-forsøg med homøopati, giver man det samme middel til 100 personer med samme lidelse. Men man kan ikke standardisere. Man kan ikke tage 100 leddegigt-patienter og give dem det samme. Hele pointen er, at vi individualiserer behandlingen. Så de tester med en metode, der ikke passer til homøopati, fordi de ikke kan sætte sig ud over deres egen måde at forstå tingene. På den måde skyder de sig selv i foden og udelukker indsigter i nye områder.”

Tværfagligt tegn på virkning

Søren Borch har forsøgsvis samarbejdet med den etablerede lægevidenskab. For lidt over 10 år siden deltog han som homøopatisk behandler i forskningsprojektet **’Projekt behandler-team’** under forskningsmæssig ledelse af forskere ved Sociologisk Institut på KU.

Projektet gik ud på at lade en gruppe patienter på Sclerosehospitalet i Haslev modtage en kombinationsbehandling, der både indeholdt traditionel medicinsk behandling og alternativ behandling. I behandlerteamet var ud over Søren Borch en akupunktør, en ernæringsterapeut, en kraniosakralterapeut, en zoneterapeut, en læge, en fysioterapeut, en ergoterapeut, en social- og sundhedsassistent og en psykolog samt det traditionelle lægepersonale. Resultaterne blev holdt op imod en kontrolgruppe på det tilsvarende Sclerosehospital i Ry.

Ifølge bogen **’Behandling på tværs’**, der efterfølgende blev skrevet om projektet, oplevede mange deltagere store forbedringer, og projektet dokumenterede et klart løft i livskvalitet ved at kombinere behandlinger. Et andet markant resultat var ifølge bogen synliggørelsen af den store betydning, patientens eget engagement i behandlingen har.

”Det var enormt udfordrende. men det fungerede godt, og det var et knaldstærkt forsker-team, der stod bag. Vi testede, om kombinationsbehandlinger gav noget mere, og det gjorde det. Men det blev ikke implementeret bagefter. Det er stadig alt for politisk ukorrekt,” slutter Borch.

lah

Udgiveradresseret maskinel magasinpost id-nr.: 42026
 Al henvendelse vedr. adresseændring eller -fejl hos din medlemsorganisation (DM eller Djøf).

'Den konceptuelle penis som social konstruktion

Akademisk bluff: Forskere konstruerede 20 fupartikler indenfor kønsforskning og omegn.

I maj 2017 fik to forskere antaget artiklen **"The Conceptual Penis as a Social Construct"**, som handler om, at penis er et socialt overgribende symbol. Penis er et socialt overgribende symbol. Penis bør ikke bare associeres med mænd, men nærmere ses som socialt konstruerende. Og som sådan er penis styrende for meget, fx er den som "manspreading" medskyldig i global opvarmning.

Det var en bluff-artikel på 3000 ord bygget på komplet nonsens ved hjælp af en postmodernisme-generator (maskine). Men penis-artiklen indeholdt tilsyneladende signaler med en bestemt bias, der behagede tidskrifts-redaktionen på **Cogant**, et open access-tidsskrift.

Da bluffnummeret blev afsløret, udløste det udbredt morskab og skadefryd. Og spekulation om, hvordan det dog kunne ske.

Penis-artiklen – og teser om, hvad der skal til for at få artikler antaget – inspirerede tre forskere til et kalkuleret forsøg.

De brugte 10 måneder på at skrive 20 papers med ret opsigtsvækkende titler og teorier og sendte dem til de anerkendte tidsskrifter inden for "cultural studies", "identitetsstudier" eller kritisk teori.

Fire artikler: ACCEPTED & PUBLISHED

De fik syv artikler antaget/publiceret.

Nedenfor er kortfattet referat af 5 af de 20 projekter. Fire af dem blev ACCEPTED & PUBLISHED. En blev afvist.

Læseren kan selv vurdere, hvad der blev antaget/afvist (**SE FACITLISTE s.13**).

"Dog Park" – Human Reactions to Rape Culture and Queer Performativity in Urban Dog Parks in Portland, Oregon (Felt: Køn, sted og kultur).

Undersøgelsen påstod at observere hunde, der havde sex, og hvordan deres ejere reagerede, for at drage konklusioner om menneskers seksuelle præferencer. Tesen var, at hundelufter-parker er et voldtægtsrum blandt hunde – med underliggende systemisk undertrykkelse af "den undertrykte hund" (kvinden), og herigennem kan kønsholdninger måles.

"Fat Bodybuilding" – Who Are They to Judge?: Overcoming Anthropometry and a Framework for Fat Bodybuilding. (Felt: Fedmestudier).

Artiklens påstand er, at en fed krop er en legitimt og naturligt bygget krop, så derfor bør der retfærdigvis anerkendes en fedt-aktivisme, fx en særlig kategori for bodybuilding i professionel bodybuilding-sport.

"Dildos" – Going in Through the Back Door: Challenging Straight Male Homophobia and Transphobia through Receptive Penetrative Sex Toy Use (Felt: Sexualitet og kultur).

Projektet spørger: "Hvorfor heteroseksuelle mænd ikke bruger analt sexlegetøj, og hvad vil der ske, hvis de gjorde?" Mænd bruger sjældent sexlegetøj analt, og det skyldes sandsynligvis frygt for at blive mistænkt for at være homo, men anal erotik vil reducere homofobi og øge feministiske værdier.

"Hooters". An Ethnography of Breastaurant Masculinity: Themes of Objectification, Sexual Conquest, Male Control, and Masculine Toughness in a Sexually Objectifying Restaurant (Felt: Kønsroller).

Artiklens påstand er, at mænd søger "breastaurants" med barmfagre servitricer, fordi de nostalgisk savner patriarkalsk dominans og nyder at kunne dirigere rundt med attraktive kvinder.

Breastaurants giver mulighed for at lette en "autentisk maskulinitet", med seksuel objektivisering og seksuel erobring sammen med maskulin sejhed og mandlig dominans.

"Masturbation". Rubbing One Out: Defining Metasexual Violence of Objectification Through Nonconsensual Masturbation (Felt: Sociologisk teori).

Artiklen diskuterer, om det er meta-seksuel vold, objektivisering og de-personalisering, når en mand onanerer privat, mens hun fantaserer om en kvinde, uden dennes samtykke.